

דוח מיוחד: מערך התקשורת של חזבאללה - גופי המדיה, מנגנוני ההשפעה והתפתחות הנרטיבים

מאת: ד"ר זואי לוורניק

ספטמבר 2026

תקציר מנהלים

מערך התקשורת של חזבאללה הוא רכיב אסטרטגי בעוצמתו של הארגון, ולא מעטפת משלימה לפעילותו הצבאית והפוליטית. יכולתו לשלוט בפרשנות של האירועים, להכתיב את השפה שבה הם מתוארים ולחבר בין נאומים, כלי תקשורת, רשתות חברתיות, כרזות, טקסים ומוסדות קהילתיים מאפשרת לו לעצב עבור בסיס התמיכה מציאות נרטיבית כמעט רציפה. במציאות זו הארגון אינו רק מדווח על המערכה, אלא קובע מה ייחשב ניצחון, כיצד יש להבין הפסד ומי ראוי להגדיר את האינטרס הלבנוני.

השליטה בנרטיב מחזקת את שליטת חזבאללה בבסיס התמיכה שלו ומאפשרת לו לשמר לכידות לאורך זמן. באמצעות חזרה על מערכת עקבית של סמלים, מושגים וסיפורי הקרבה הופך הארגון את הזהות הדתית והקהילתית למחויבות פוליטית וארגונית. התמיכה בו אינה מוצגת כבחירה בין חלופות פוליטיות, אלא כנאמנות לקהילה, לשהידים, לנצראללה ולמאבק היסטורי. כך מצטמצם המרחב שבו יכולה להתפתח ביקורת פנימית, שחיקה או דרישה לשינוי דרך, גם כאשר המחיר שמשלם בסיס התמיכה גבוה.

חשיבותו של מערך התקשורת בולטת במיוחד בעת משבר. הוא מאפשר לחזבאללה לספוג פגיעות קשות, ובהן חיסול מנהיגים, פגיעה בתשתיות, אבדות נרחבות והרס באזורי התמיכה, בלי לאפשר לאירועים אלה להתגבש בהכרח לתודעת תבוסה. באמצעות שינוי אמת המידה של הניצחון, הארגון יכול להציג את עצם הישרדותו, המשך הלחימה, נאמנות הקהילה או השיבה לכפרים כהישגים. כאשר אין באפשרותו להציג הכרעה צבאית, הוא מציג "עמידה איתנה"; כאשר ההרתעה נפגעת, הוא מדגיש המשכיות; וכאשר היקף ההרס אינו מאפשר סיפור פשוט של ניצחון, הוא הופך את ההקרבה והקורבנות למקור של לגיטימציה.

התפתחות הנרטיבים בשנים 2021–2026 ממחישה את יכולת ההסתגלות הזאת. לפני המלחמה הציג חזבאללה את עצמו כארגון חזק המרתיע את ישראל, קובע את "משוואות" העימות ומספק פתרונות במקום המדינה. עם פתיחת החזית באוקטובר 2023 הוסברה הלחימה באמצעות "חזית התמיכה" ו"בדרך לירושלים". לאחר הפגיעה בהנהגת הארגון עבר הדגש אל "אנו נאמנים לברית" ואל הטענה ש"ההתנגדות נמשכת ותישאר". לאחר הפסקת האש הפכו השיבה והשיקום לביטויים חדשים של ניצחון.

השינוי בין הסיסמאות אינו מעיד על זניחת האידאולוגיה, אלא על התאמתה למציאות המשתנה כדי לשמר את האמונה בצדקת הדרך ובנחיצות הארגון.

מערך ההנצחה ממלא תפקיד מרכזי ביצירת העמידות הזאת. כרזות ההרוגים, הצוואות, ההלוויות והטקסים אינם רק ביטויי אבל, אלא מנגנון ההופך אובדן אישי להוכחה של המשכיות. ההרוגים משולבים בסיפור קולקטיבי שבו מותם מחייב את החיים להמשיך בדרכם. השתתפות המשפחות והדור הצעיר בטקסים מעבירה את הזהות הארגונית מדור לדור, מנרמלת את ההקרבה ומסייעת לשמר מאגר עתידי של הזדהות, מחויבות וגיוס. בכך משמשת התקשורת לא רק להצדקת פעילותו הנוכחית של חזבאללה, אלא גם להבטחת המשכיותו החברתית.

גם השיקום האזרחי משולב בתוך אותו מערך. חזבאללה מבקש להציג את עצמו כמי שמלווה את הקהילה מן הלחימה, דרך ההנצחה ועד הפיצויים והבנייה מחדש. השליטה בסיפור הקורבנות מאפשרת לו להסיט את הדיון מן האחריות לפתיחת החזית אל השאלה מי מסייע לנפגעים. ההרס מוצג כהוכחה לאכזריות האויב, השיבה כהוכחה לעמידת הקהילה והשיקום כהוכחה לנחיצות מוסדות הארגון. כך מתורגמים האובדן והנזק לתלות מחודשת בחזבאללה ולחיזוק הקשר בין הארגון לבסיס התמיכה שלו.

כל הנרטיבים מתכנסים לבסוף אל המאבק על הנשק. הנאמנות לנצראללה ולשהידים מחייבת לכאורה את המשך הדרך; המשך הדרך מחייב את קיומה של ההתנגדות; וקיומה של ההתנגדות מחייב את שימור נשקה. באמצעות המונח "נשק ההתנגדות" הופך חזבאללה ארסנל עצמאי לנכס לאומי ומציג את פירוקו כסכנה ללבנון.

במקביל, הוא מבקש להשתלט על הגדרת הריבונות וזהות המדינה: בעוד המדינה ומבקריה מגדירים ריבונות כמונופול של מוסדות המדינה על הנשק ועל ההחלטה לצאת למלחמה, חזבאללה מגדיר אותה כיכולת המעשית להפעיל כוח מול ישראל, גם מחוץ לשליטת המדינה.

שיח הבגידה הוא חלק חיוני בשימור השליטה הזאת. מתנגדי הנשק או התומכים בהסדר עם ישראל מוצגים כמשרתי אינטרסים זרים, כמי שנכנעים לתכתיבים אמריקאיים-ישראליים ולעיתים כשותפים לאויב. מסגור זה אינו נועד רק לתקוף יריבים, אלא לצמצם את גבולות הדיון הלגיטימי ולהרתיע ביקורת בתוך בסיס התמיכה. השאלה אם מדיניות חזבאללה משרתת את לבנון מוחלפת בשאלה אם המבקר נאמן לקהילה של הבייס השיעי, לשהידים ולמולדת.

יכולתו של חזבאללה להתאים את המסר לקהלים שונים מוסיפה לעמידותו. לבייס השיעי מופנים מסרים דתיים וכרבלאיים; לציבור הלבנוני מודגשות הגנה לאומית וריבונות; לישראל מופנים מסרי איום, חשיפה והתשה; ובזירה הבין-לאומית מוצג הנשק כסוגיה לבנונית פנימית. התאמת השפה מאפשרת לארגון לשמר בעת ובעונה אחת את זהותו האיראנית - צירית ואת טענתו שהוא כוח לבנוני לאומי.

המסקנה המרכזית היא שהמשך קיומו של חזבאללה תלוי ביכולתו לייצר משמעות לא פחות מאשר ביכולתו להפעיל כוח. הנשק מאפשר לו להילחם, הכוח הפוליטי מאפשר לו להשפיע על המדינה, אך המערך התקשורתי מאפשר לו לספוג אבדות, לשמר את בסיס התמיכה, להציג הישרדות כניצחון ולהעניק לגיטימציה להמשך פעילותו.

ללא היכולת לשלוט בנרטיב, פגיעה צבאית עלולה להפוך למשבר אמון, הרס עלול לעורר דרישה לאחריות ואובדן מנהיגים עלול להוביל להתפוררות. באמצעות השליטה בתודעה מצליח חזבאללה להמיר פגיעות צבאיות וארגוניות בנאמנות, לכידות והמשכיות.

לפיכך, יש לראות במערך התקשורת של חזבאללה אחת מתשתיות הליבה של הארגון לצד כוחו הצבאי, מוסדותיו החברתיים והשפעתו הפוליטית. עמידותו אינה נשענת רק על מספר הטילים, הפעילים או המושבים בפרלמנט, אלא גם על יכולתו לשכנע את קהלו שהמחיר היה הכרחי, שההקרבה לא הייתה לשווא ושעצם המשך קיומו הוא ניצחון. המאבק בחזבאללה הוא משום כך גם מאבק על היכולת לפרש את המציאות: מי שמצליח להגדיר את משמעות ההפסד, עשוי להמשיך לשלוט גם לאחר שאיבד חלק ניכר מכוחו.

הדוח בנוי משלושה חלקים משלימים:

החלק הראשון ממפה את המבנה, ההתפתחות ודרכי הפעולה של מערך התקשורת של חזבאללה, ובוחן את השינויים שחלו בו מאז אוקטובר 2023 ובהם ההתאמות להפצה דיגיטלית, ניהול המסרים בזמן אמת והשימוש בתקשורת לצורך התמודדות עם המשבר שפקד את הארגון.

החלק השני מנתח את התפתחות הנרטיבים של חזבאללה בשנים 2021–2026 ואת המעבר מהקרנת עוצמה והרתעה למסרים של הישרדות, נאמנות, הנצחה, שיקום והגנה על נשק הארגון.

החלק השלישי הוא הנספח שמסלים את הניתוח באמצעות סקירה מפורטת על נכסי המדיה המרכזיים של חזבאללה, תפקידיהם והאופן שבו הם משתלבים במערך התקשורת הכולל.

חלק I: מבנה, התפתחות והשינויים במערך התקשורת של חזבאללה מאז אוקטובר 2023

תמונת מצב

מערך התקשורת של חזבאללה הוא אחד ממוקדי הכוח המרכזיים של הארגון וחלק בלתי נפרד מתפיסת הפעלת הכוח שלו. הוא אינו מסתפק בדיווח על פעילות צבאית או פוליטית, אלא נועד לעצב את משמעותה: לבסס לגיטימציה, לחזק את לכידות בסיס התמיכה, להרתיע יריבים, לנהל משברים ולהשפיע על האופן שבו הצלחה וכישלון נתפסים בזירה הלבנונית, האזורית והישראלית.

המערך משלב בין כלי תקשורת ממוסדים, הסברה צבאית, פלטפורמות דיגיטליות, רשתות הפצה, טקסי הנצחה ונוכחות חזותית במרחב הציבורי. השילוב בין רכיבים אלה מאפשר לחזבאללה לייצר מסר במוקד רשמי, להתאים אותו לקהלים שונים ולהפיצו במהירות באמצעות שכבות של גופים וחשבונות בעלי דרגות שונות של זיקה לארגון.

אחד ממאפייני המערך הוא התאמת המסר לקהל היעד. לבסיס התמיכה השיעי מופנית שפה דתית וקהילתית המדגישה הקרבה, נאמנות והמשכיות; לציבור הלבנוני הרחב מוצג חזבאללה ככוח לאומי המגן על המדינה; לקהל הערבי מודגשת השתייכותו לציר ההתנגדות ולמאבק בישראל; ולציבור הישראלי מופנים מסרי איום והרתעה שנועדו לערער את תחושת הביטחון ואת האמון בהנהגה. מסרים אלה אינם תמיד זהים, אך הם משרתים מסגרת אסטרטגית משותפת.

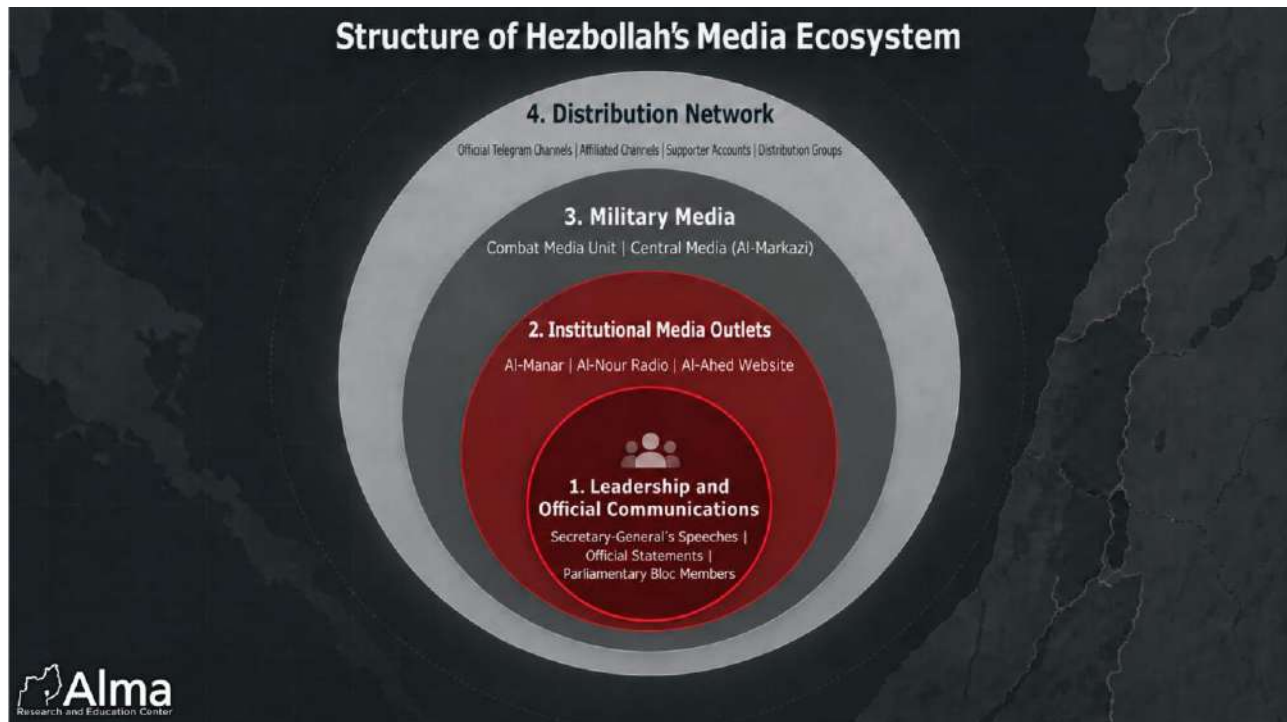
הקשר בין התקשורת לפעילות המבצעית הוא ישיר. תיעוד תקיפות, בחירת מטרות לפרסום, חשיפת אמצעי לחימה ותזמון הפצתם אינם רק תוצרים של הפעולה הצבאית. לעיתים הם מתוכננים כחלק מן האפקט המבוקש שלה. סרטון של חדירת כלי טיס, צילום של בסיס או תיעוד פגיעה נועדו לא רק להציג הישג, אלא להגדיל את השפעתו הפסיכולוגית, להקרין מקצועיות ולכפות על היריב תגובה ציבורית ותקשורתית.

מפת האקו - סיסטם התקשורתי

מערך התקשורת של חזבאללה פועל כמערכת רב-שכבתית. בליבתו נמצאים גופים רשמיים וכלי תקשורת המצויים בבעלות חזבאללה או בשליטתו; סביבם פועלים כלי תקשורת המזוהים עם הארגון ועם ציר ההתנגדות; ובשכבה החיצונית פועלים ערוצי תומכים, חשבונות אישיים ומפיצי תוכן שאינם נושאים בהכרח חתימה רשמית. מבנה זה מאפשר לארגון לשלב בין משמעת מסר לבין גמישות ויכולת הכחשה.

ניתן לחלק את המערך לארבע שכבות עיקריות:

- 1. הנהגה ודוברות:** נאומי המזכ"ל, הודעות רשמיות, הצהרות חברי הסיעה והגורמים המוסמכים מגדירים את המסגרת האסטרטגית ואת גבולות השיח.
- 2. כלי תקשורת ממוסדים:** אל-מנאר, רדיו אל-נור ואתר אל-עהד מעניקים למסרים נוכחות רציפה, מסגור חדשותי, פרשנות וארכיון. הם משמשים גם להנגשת המסר לקהלים שאינם צורכים ישירות את פרסומי הארגון.
- 3. ההסברה הצבאית והמדיה החזותית:** יחידת ההסברה הקרבית מפיקה את התיעוד המבצעי של חזבאללה, לרבות סרטוני תקיפה, שיגורים, אמצעי לחימה ומפות. אתר אלמרכזי (المركزي), שהיה מזוהה בעבר בעיקר עם פעילותה של יחידה זו, התרחב והפך למרכז הכולל להפקה, לארכוב ולהפצה של התוצרים החזותיים של הארגון. לצד התיעוד הצבאי הוא מרכז כיום גם אינפוגרפיקות, נתונים מצטברים, כרוזי הרוגים, סרטוני הנצחה, קמפיינים ציבוריים ותכנים המיועדים לרשתות החברתיות. יחד הם מהווים את הצומת המרכזי המחבר בין הפעילות הצבאית, עיצוב הנרטיב והפצתו בכלל ערוצי התקשורת של חזבאללה.
- 4. רשת ההפצה:** ערוצי טלגרם רשמיים, ערוצים המזוהים עם הארגון, חשבונות תומכים וקבוצות הפצה מעבירים את החומרים במהירות, מגבירים אותם ומאפשרים למסרים חריפים או ניסיוניים להיכנס לשיח בלי שיופיעו בהכרח תחת חתמה רשמית.

מבחינה תפקודית ניתן לזהות במערך שלושה רבדים: רובד אסטרטגי המעצב את הנרטיב; רובד מתאם המחבר בין ההנהגה, הפעילות הפוליטית, המוסדות החברתיים והפעילות הצבאית; ורובד תפעולי המפיק, עורך ומפיץ את התוכן.

המערכת מאופיינת בריכוזיות במסרים האסטרטגיים, אך במקביל מפעילה רשת הפצה מבוזרת יחסית. השילוב בין ריכוזיות לביזור מאפשר לשמור על קו רעיוני עקבי ובה בעת להמשיך לפעול גם כאשר חשבונות נחסמים, אתרים נפגעים או בעלי תפקידים מסוכלים.

חשוב להבחין בין דרגות השיוך השונות. הודעה רשמית של חזבאללה או חומר של ההסברה הצבאית ניתנים לייחוס ישיר לארגון. תוכן המשודר בכלי תקשורת שבשליטתו משקף בדרך כלל את הקו הארגוני, אך אינו בהכרח הודעה רשמית. לעומת זאת, פרסום של ערוץ תומכים או כרזה אנונימית עשויים להעיד על התפשטות הנרטיב בסביבת חזבאללה, אך אינם מוכיחים שהארגון יזם או אישר אותם. הבחנה זו חשובה במיוחד בניתוח קמפיינים דיגיטליים ותעמולה משמיצה נגד יריבים פוליטיים.

התפתחות המערך

התפתחות מערך התקשורת משקפת את התפתחות חזבאללה מתנועה מהפכנית בעלת מאפיינים מחתרתיים לארגון פוליטי-צבאי ממוסד. בשנות השמונים של המאה הקודמת, שימש מערך התקשורת בראש ובראשונה להפצת אידיאולוגיה דתית-מהפכנית, לגיוס תמיכה ולבניית זהות שיעית מגובשת. המסרים הופצו באמצעות כרוזים, קלטות, דרך המסגדים ומסגרות קהילתיות.

משנות התשעים החל שלב המיסוד. הקמת טלוויזיית אל-מנאר, התבססות רדיו אל-נור והרחבת העיתונות המזוהה עם הארגון, אפשרו לחזבאללה לפעול באופן רציף בזירה הלבנונית ולהציג את עצמו לא רק כתנועה אידיאולוגית, אלא כשחקן לאומי ופוליטי. בתקופה זו נבנה הקשר בין תקשורת, מוסדות חברתיים ופעילות פוליטית.

במהלך הלחימה בדרום לבנון, בימי נוכחות ישראל ברצועת הביטחון בשנות השמונים והתשעים של המאה הקודמת וביתר שאת לאחר נסיגת ישראל בשנת 2000 ובמלחמת 2006, העמיק השילוב בין תקשורת ללחימה. תיעוד פעולות, הצגת אבדות ישראליות וניהול מהיר של מסרי ההנהגה נהפכו לחלק מתפיסת הניצחון של הארגון. הישג מבצעי קיבל ערך נוסף באמצעות האופן שבו צולם, נערך, הופץ ונצרב בזיכרון הציבורי הקולקטיבי.

בעשור הראשון של שנות האלפיים, עבר המערך בהדרגה למודל רב-פלטפורמי. אתרי חדשות, רשתות חברתיות וערוצי מסרים אפשרו לעקוף מגבלות שידור, להגיע לקהלים חדשים ולקצר את משך הזמן שבין אירוע לבין הפצת המסר. חסימות וסנקציות האיצו את פיתוחם של ערוצים חלופיים, אתרים מתחלפים ומנגנוני הפצה שאינם תלויים בפלטפורמה אחת.

מאז אוקטובר 2023 נכנס המערך לשלב נוסף: ניהול מערכה תודעתית רציפה בתנאים של מלחמה, פגיעה קשה בהנהגה ובתשתיות, ביקורת גוברת בתוך לבנון ומאבק על עצם הלגיטימיות של נשק הארגון. בתקופה זו נדרש חזבאללה לא רק להרתיע את ישראל ולהציג פעילות, אלא גם להסביר את המחיר ששילמו לבנון ובסיס התמיכה שלו ולהוכיח כי הארגון נותר מתפקד ורלוונטי.

השינויים מאז אוקטובר 2023

המערכה מאז אוקטובר 2023 האיצה מגמות שכבר התקיימו במערך התקשורת, אך גם שינתה את סדרי העדיפויות שלו. ניתן להבחין בשלושה שלבים עיקריים:

בשלב הראשון הוצגה הלחימה כחזית תמיכה בעזה וכחלק מן הדרך לירושלים;

בשלב השני, עם הרחבת המלחמה והפגיעה בהנהגת חזבאללה עבר הדגש להמשכיות, הקרבה ועמידה איתנה;

בשלב השלישי, לאחר הפסקת האש הראשונה (27 בנובמבר 2024) התחזקו מסרי השיבה, השיקום וההתנגדות לפירוק הנשק.

המעבר בין השלבים לא היה חד, והמסרים המשיכו להתקיים זה לצד זה, אך משקלם השתנה בהתאם לצורכי הארגון.

ניהול מסרים בזמן אמת

במהלך המלחמה התקצרו מחזורי הפרסום והתגובה. יחידת ההסברה הצבאית של חזבאללה וערוצי ההפצה יצרו רצף של הודעות, תיעודים, מפות וסיכומי פעילות שנועד לצמצם חללי מידע ולמסגר אירועים במהירות. השליטה בנרטיב הראשוני מאפשרת לחזבאללה לקבוע אילו רכיבים באירוע יודגשו: עצם השיגור, סוג הנשק, זהות היעד, חדירה למרחב מוגן או תגובת הציבור הישראלי.

לצד המהירות נשמר גם שימוש בפרסום מושהה. חזבאללה עשוי לעכב סרטון כדי להשיב לטענה ישראלית, ללוות נאום של ההנהגה, להעצים אירוע סמלי או להסיט את תשומת הלב מפגיעה שספג. לפיכך, עיתוי הפרסום הוא חלק מן המסר ולא רק שיקול טכני.

דוגמה בולטת לשימוש במיתוג ובסטטיסטיקה לצורך יצירת רצף מערכתי הופיעה עם סיום הלחימה בנובמבר 2024, כאשר חזבאללה פרסם אינפוגרפיקה מסכמת של 72 ימי "מערכת אולי אל-באס" (معركة اولي البأس). הארגון ריכז תחת שם אחד 1,666 פעולות שלטענתו ביצע, חילק אותן לפי סוגי מטרות ואמצעי לחימה והציג נתונים מצטברים על היקף הפעילות ותוצאותיה. בכך הפכו מאות אירועים טקטיים נפרדים לסיפור אחד של מערכה מתמשכת ומאורגנת. דפוס דומה הופיע כבר בינואר 2024, כאשר יחידת ההסברה הקרבית הפיקה סרטון לציון 100 ימי לחימה שריכז תיעודים מפעולות שונות תחת הכותרת "מאה ימים... ובינו לבינו עוד ימים שיבואו" (مائة يوم... وبيننا وبينكم ما بعدها من أيام). הנתונים והתוצאות בפרסומים הם טענות חזבאללה, אך עצם צורת ההצגה ממחישה כיצד מספור, כותרות, גרפיקה וסיכומים מצטברים משמשים ליצירת תחושת רציפות, היקף ושליטה.

[סרטון "100 ימים"](#) אינו מתעד פעולה אחת אלא לוקח רצף ארוך של פעולות שונות ומציג אותן כמערכה מתמשכת אחת, תחת כותרת וסיפור אחידים.

התחזקות ערוץ הטלגרם ורשת ההפצה המבוזרת

טלגרם הפכה לאחד ממוקדי ההפצה החשובים של חזבאללה ושל הסביבה התומכת בו. היא מאפשרת פרסום מהיר של סרטונים וקבצים, הפעלה של ערוצי משנה והמשך פעילות גם כאשר חשבונות מוסרים מפלטפורמות מערביות. במקרים רבים החומר מופיע תחילה בערוץ רשמי או בערוץ של יחידת ההסברה הצבאית, מועבר לערוצי חדשות ותומכים, ולאחר מכן נקלט באל-מנאר, באל-עהד ובכלי תקשורת אזוריים.

הביזור מעניק למערך התקשורת שרידות, אך ממלא גם תפקיד תודעתי. השבבה הלא-רשמית יכולה להפיץ מסרים בוטים, לתקוף יריבים או לבחון תגובות ציבוריות בלי לחייב את חזבאללה לקבל אחריות ישירה. כאשר מסר זוכה להדהוד, כלי תקשורת המזוהים עם הארגון יכולים לאמץ את מסגרתו גם בלי לשתף את הפרסום המקורי. כך מתקיים היזון חוזר בין ההנהגה, המדיה הממוסדת ורשת התומכים.

להלן [ערוץ הטלגרם הרשמי של חזבאללה](#) המשמש להפצת מסרים.

המרחב הציבורי כזירת השפעה

לצד הפעילות המקוונת, חזבאללה ממשיך להשתמש במרחב הפיזי להעברת מסרים. שלטי חוצות, דגלים, תמונות מנהיגים ופעילים שנהרגו, הלוויית וטקסי הנצחה הופכים את הרחוב לפלטפורמת תקשורת קבועה. הנוכחות החזותית אינה תלויה בבחירה אקטיבית לצפות בערוץ או לעקוב אחר חשבון; היא משלבת את סמלי הארגון בשגרת החיים ומסמנת נוכחות ושליטה במרחב.

לאחר הפגיעה בהנהגת חזבאללה קיבלו הכרזות ממד נוסף. הן נועדו להפוך אובדן אישי וקבוצתי לסיפור של רציפות ארגונית: המנהיג או הפעיל שחוסל, אך הדרך, הקהילה והארגון ממשיכים.

תמונות וכרזות הנצחה של חסן נצראללה ומנהיגי חזבאללה שנהרגו לאורך כביש נמל התעופה בביירות. מקור: א-נהאר

השפה החזותית והקרנת המקצועיות

סרטוני תקיפה, אינפוגרפיקות, צילומי רחפן ומפות מוצגים בשפה חזותית אחידה וממותגת. העריכה, הקריינות, המוזיקה, בחירת הצבעים והצגת הנתונים נועדו להקריין סדר, דיוק ויכולת טכנולוגית. גם כאשר התוצאה המבצעית של חזבאללה מוגבלת, נכשלת או קשה לאימות, איכות הפקת התוצר התקשורתי עשויה להגדיל את האפקט הציבורי וליצור רושם של שליטה.

המיתוג מאפשר גם לחבר פעולות נפרדות לסיפור מערכתי. במקום שכל שיגור או תקיפה ייתפסו כאירוע מבודד, הכותרות, המספור, המפות והסיכומים המצטברים מציגים אותם כחלק מתוכנית מתמשכת. כך הופך התיעוד עצמו לראיה לכאורה לרציפות וליכולת הארגונית.

נתוני הפעילות הצבאית של חזבאללה שפורסמו באופן יומי בתקשורת הצבאית של חזבאללה בזמן לחימה

"כתבי שטח" ותיווך המציאות

כתבים המזוהים עם כלי התקשורת של חזבאללה פועלים בכפרים שנפגעו, באתרי תקיפה ובקרבת אזורי העימות. באמצעות דיווחים חיים, ראיונות עם תושבים ותיעוד נזקים הם מספקים תחושת קרבה ואותנטיות, אך גם מסגרת פרשנית ברורה: ישראל מוצגת כמקור ההרס, תושבי הדרום כקהילה עומדת וחזבאללה כחלק בלתי נפרד מהגנתה ומשיקומה.

כתבי השטח משמשים חוליה בין האירוע לבין הנרטיב. הם בוחרים אילו קולות להבליט, אילו נזקים להציג וכיצד לחבר את הסיפור המקומי למאבק הרחב. נוכחותם באזורים שנפגעו משדרת גם רציפות תפקודית של מוסדות הארגון, במיוחד בתקופות שבהן הנהגתו ותשתיותיו מצויות תחת לחץ.

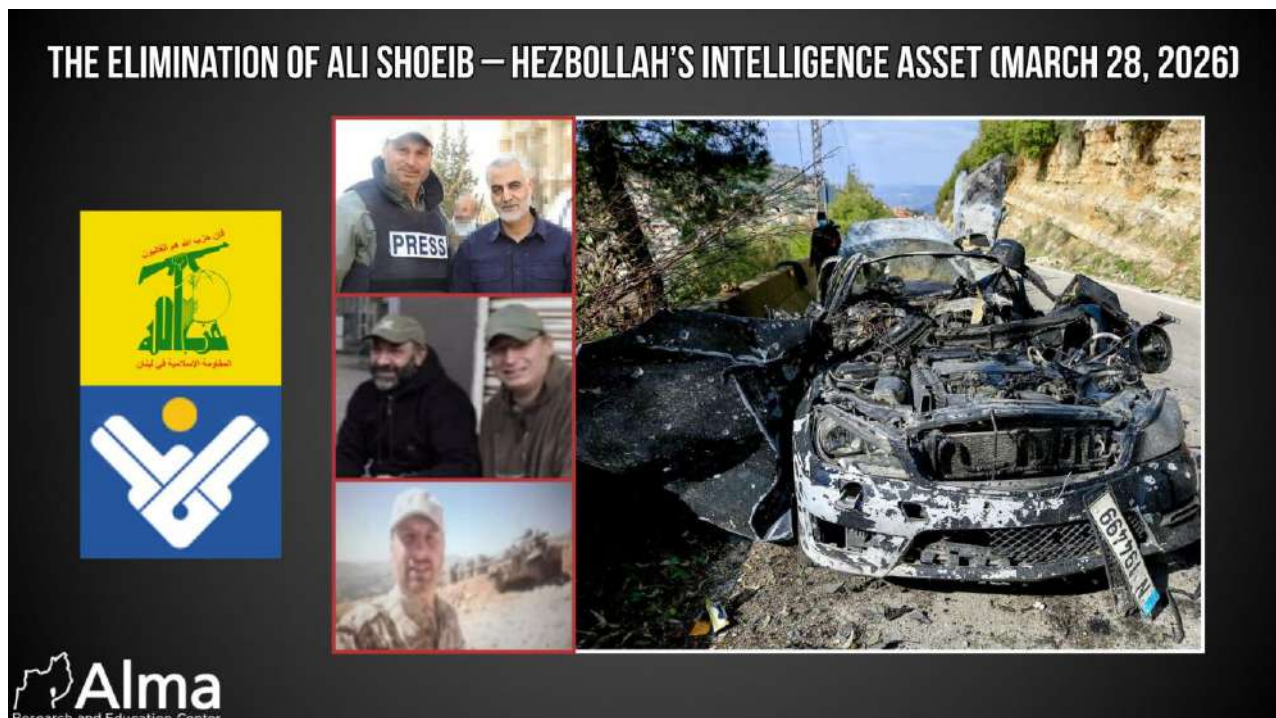
כתבי השטח של כלי התקשורת של חזבאללה, זוכים לנגישות פיזית גבוהה לאזורי הפעילות של חזבאללה מחד וחלק מהם משמשים במקביל גם כסייעני ופעילי מודיעין עבור חזבאללה.

פעילותם של הכתב עלי שביב (علي شبيب) והצלם מוחמד ברג'אווי (محمد برجوي) ממחישה את דפוס העבודה ונגישותם של צוותי השטח של אל-מנאר. לא בכדי השניים נפצעו ב-6 בספטמבר 2026 בתקיפה ישראלית בבנטיה, בעת שהתכוונו להעביר דיווח לקראת מהדורת החדשות המרכזית של הערוץ. האירוע ממחיש את נוכחותם של צוותי אל-מנאר בזירות הפעילות הצבאיות של חזבאללה שמותקפות על ידי ישראל מחד ואת תפקידם בהעברה מהירה של תמונות ודיווחים מן השטח אל השידור המרכזי ואל יתר פלטפורמות ההפצה של הארגון מאידך.

מקרהו של עלי שעיב (علي شعيب), מעלה שאלות רחבות יותר בדבר הגבול שבין פעילות עיתונאית לפעילות ארגונית ומבצעית. שעיב היה כתב ותיק של אל-מנאר וסיקר את דרום לבנון ואת הגבול עם ישראל במשך קרוב לשלושה עשורים. עבודתו העניקה לו נגישות מתמשכת לאזורי עימות, לכוחות שפעלו בהם ולבכירי חזבאללה. ב-28 במרץ 2026 הוא חוסל בדרום לבנון. אל-מנאר הציג אותו כעיתונאי ותיק שנהרג בעת מילוי תפקידו. ברם, שעיב לא היה "רק" עיתונאי. שעיב היווה נכס ופעיל מודיעין של חזבאללה. שעיב עקב אחר מיקומי כוחות צה"ל בדרום לבנון ולאורך הגבול לקראת הפלישה לגליל שתוכננה על ידי חזבאללה בין השנים 2020 עד 2023, והעביר מידע בזמן אמת לאנשי חזבאללה וקיים קשר מתמשך עם פעילים ומפקדים בארגון במהלך המלחמה עד חיסולו.

מקרהו של שעיב מדגים את היתרון האפשרי שזהות של כתב שטח עשויה להעניק למערך המבצעי: חופש תנועה יחסי, נוכחות לגיטימית לכאורה בקרבת אזורי לחימה, אפשרות לתעד כוחות ועמדות וקשר שוטף עם גורמים מקומיים.

ראו [מאמר על עלי שעיב ממרץ 2026](#)

ארגון מחדש וריכוז השליטה במערך התקשורת

מערך התקשורת של חזבאללה אינו אוסף של כלי תקשורת נפרדים, אלא מערכת היררכית ומתואמת. במרכז פועלת הנהלה המכוונת את פעילות הדוברות, התקשורת הממוסדת, המדיה הדיגיטלית והרשתות החברתיות. במהלך השנים 2025-2026 התבהר בהדרגה המבנה החדש שנבנה בעקבות חיסולו של מחמד עפוף, שכיהן כאחראי יחסי התקשורת של הארגון, ולאחר הפגיעה הרחבה שספג המערך במהלך המלחמה.

[במאמר שפרסם מרכז עלמא בפברואר 2026](#), הצבענו על תהליך של ארגון מחדש במערך התקשורת של חזבאללה, שנועד לרכז סמכויות ולהדק את השליטה במסרים. לפי דיווחים שקדמו לפרסום המאמר, מועצת השורא של חזבאללה החליטה להקים רשות מרכזית לניהול גופי התקשורת בראשות חבר הפרלמנט אברהים מוסוי. הרשות נועדה לאגד נציגים מאל-מנאר, רדיו אל-נור, המדיה האלקטרונית וקשרים עם התקשורת, ולהעביר את הפיקוח עליהם למסגרת מרכזית הכפופה ישירות למנהיג חזבאללה.

ניתן להבחין בין שלושה מעגלים במערך התקשורת:

במעגל הראשון נמצאים גופי התקשורת הנמצאים בבעלות ישירה של חזבאללה או כפופים לו באופן רשמי, ובראשם ערוץ אל-מנאר ורדיו אל-נור.

המעגל השני כולל גופים ויחידות המשולבים במערכת הארגונית והאידיאולוגית של הארגון, ובהם אתר אל-עהד, מגזין בקית אללה, יחידת ההסברה הקרבית, אתר אל-מרכזי ויחידות המדיה הדיגיטלית.

המעגל השלישי מורכב מכלי תקשורת עצמאיים מבחינה משפטית וארגונית, שהקו המערכתי שלהם מזוהה במידה רבה עם חזבאללה ועם "ציר ההתנגדות", ובראשם אל-מיאדין ואל-אח'באר.

הנהגת המערך המרכזי

אברהים מוסוי (إبراهيم الموسوي)

אברהים מוסוי הוא כיום הדמות הבכירה המזוהה בפומבי עם רשות התקשורת של חזבאללה. בפברואר 2026 הוא הוצג במפורש בתואר "אחראי רשות התקשורת בחזבאללה". בכך התקבל אישור פומבי לדיווחים קודמים בדבר הקמת הרשות והעמדתו בראשה.

מוסוי מכהן גם כחבר הפרלמנט הלבנוני מטעם סיעת "הנאמנות להתנגדות" וכיו"ר ועדת התקשורת והטלקומוניקציה בפרלמנט. שילוב התפקידים מציב אותו בנקודת החיבור שבין הדרג הפוליטי של חזבאללה לבין מערכי הדוברות, התקשורת הממוסדת והפעילות הדיגיטלית. מעמדו מלמד על מגמה של ריכוז האחריות והידוק התיאום בין הזרועות השונות של מערך התקשורת.

ד"ר יוסף א-זין (يوسف الزين)

ד"ר יוסף א-זין מכהן כאחראי יחסי התקשורת של חזבאללה, לאחר חיסולו של מחמד עפיף בנובמבר 2024. חזבאללה הודיע על מינויו כבר בדצמבר 2024, ובינואר 2026 הוא הוצג בתואר זה במהלך מפגש רשמי בין מערכי התקשורת של חזבאללה ושל תנועת אמל.

במסגרת תפקידו מופקד א-זין על הקשר השוטף עם עיתונאים וכלי תקשורת חיצוניים, על תיאום ראיונות והופעות תקשורתיות ועל העברת עמדות ומסרים רשמיים. בעבר הוא זוהה גם כמנהל רדיו אל-נור, אולם המקורות העדכניים מציבים אותו כיום בהנהלת מערך התקשורת המרכזי של הארגון. מעבר זה משקף את שילובם של בעלי תפקידים שצמחו בגופי המדיה של חזבאללה במנגנון המתכלל את פעילות המערכת כולה.

ד"ר עלי אל-חאג' יוסף (علي الحاج يوسف)

אחראי תיק הרשתות החברתיות (مسؤول ملف شبكات التواصل الاجتماعي)

ד"ר עלי אל-חאג' יוסף הוא בעל התפקיד הבכיר המזוהה כיום עם תיק הרשתות החברתיות של חזבאללה. ב-30 בינואר 2026 הוא השתתף במשלחת רשמית של מערך התקשורת של הארגון למשרד ההסברה המרכזי של תנועת אמל, ובפרסום על הפגישה הוצג במפורש כ"אחראי תיק הרשתות החברתיות". לצדו השתתפו אחראי יחסי התקשורת ד"ר יוסף א-זין, אחמד רחאל ועלי איוב.

עצם קיומו של תפקיד ייעודי מעיד כי חזבאללה אינו מתייחס עוד לפעילות ברשתות החברתיות כאל משימה משנית של אל-מנאר, אל-עהד או של פעילים בודדים, אלא כאל תחום ארגוני נפרד המחייב תכנון ותיאום מרכזיים. בתום הפגישה הודיעו נציגי אמל וחזבאללה על כיוון מנגנוני תיאום ותקשורת שוטפים בתחום המדיה, ובמיוחד ברשתות החברתיות. המהלך הוצג כחלק מן ההתמודדות עם מה שכינו "מלחמה קוגניטיבית ופסיכולוגית" נגד "סביבת ההתנגדות" וסמליה.

על בסיס מידע זה ניתן להעריך כי תיק הרשתות החברתיות אחראי לתיאום מסרים בין הפלטפורמות, לקביעת סדרי עדיפויות להפצה, לתגובה מהירה לאירועים ולניהול קמפיינים משולבים. הוא עשוי לשמש גם חוליית קישור בין התכנים המופקים באל-מנאר, באל-עהד, באל-מרכזי וביתר גופי המדיה לבין רשת ערוצי ההפצה הדיגיטליים. עם זאת, המקורות הפומביים אינם מאפשרים לקבוע מי מפעיל כל אחד מהחשבונות, כמה עובדים כפופים לאל-חאג' יוסף או אילו פלטפורמות מצויות באחריותו הישירה.

ממערכת של הקרנת עוצמה למערכת של ניהול משבר

השינוי העמוק ביותר מאז אוקטובר 2023 אינו טכנולוגי אלא נרטיבי. לפני המלחמה נשען הדימוי של חזבאללה על הרתעה, מקצועיות והבטחה להגן על לבנון. לאחר הפגיעה הקשה בהנהגה, במערכים הצבאיים ובסביבת התמיכה, נדרש מערך התקשורת של חזבאללה להסביר כיצד ההרס והאבדות מתיישבים עם הבטחה זו.

המענה היה שינוי הדרגתי של אמת המידה להצלחה. לצד המשך הצגת תקיפות ויכולות, הודגשו עצם הישרדות הארגון, המשך השיגורים, נאמנות הקהילה, החזרה לכפרים ופעילות מוסדות השיקום. הניצחון הוצג פחות כתוצאה צבאית מוחלטת ויותר כעמידה, סירוב להיכנע ושימור הזהות והנשק.

שינוי זה יוצר מתח קבוע: כדי להרתיע את ישראל, חזבאללה צריך להציג עוצמה ויכולת; כדי להסביר את המחיר ששילם הבייס שלו, הוא צריך להציג את ישראל כאויב בעל עוצמה חריגה ואת עצמו כמי ששרד מתקפה קשה.

בהתאם לכך, מערך התקשורת נע בין שני המסרים ומתאים את משקלם לקהל ולנסיבות.

סיכום

מערך התקשורת של חזבאללה הוא מערכת השפעה רב-שכבתית המחברת בין הנהגה, כלי תקשורת ממוסדים, יחידת ההסברה הקרבית (הסברה צבאית), רשתות דיגיטליות ומרחב ציבורי. כוחו נובע מן היכולת לייצר מסר מרכזי, להתאים אותו לקהלים שונים ולהפיצו באמצעות רשת המשלבת גופים רשמיים ובלתי-רשמיים.

המלחמה, מאז אוקטובר 2023, לא שינתה את תפיסת היסוד של חזבאללה, שלפיה התקשורת היא חלק מהפעלת הכוח, אך היא שינתה את המשימה המרכזית של המערך. לצד הרתעת ישראל והצגת פעילות צבאית, נדרש המערך לנהל את השלכות הפגיעה בארגון, לשמר את לכידות בסיס התמיכה ולהגן על הלגיטימיות של המשך החזקת הנשק.

בהתאם לכך עבר מרכז הכובד מהקרנת עוצמה וניצחון לניהול משבר של הישרדות, זיכרון ולגיטימציה. תיעוד הלחימה, כרזות ההנצחה, השיבה לכפרים, פעולות השיקום וההפצה הדיגיטלית אינם מסרים נפרדים, אלא חלק ממערכת אחת שנועדה להוכיח כי חזבאללה נותר חיוני, מתפקד ומסוגל להמשיך בדרך גם לאחר המכה שספג.

חלק II: מעוצמה להישרדות: השינוי בנרטיב של חזבאללה, 2021-2026

הסיסמאות שמפיץ חזבאללה אינן משפטים סמליים בלבד, אלא מסגרות פרשנות אסטרטגיות. הן מסבירות מיהו האויב, כיצד יש להבין את אבדות הארגון, מה נדרש מקהל תומכיו, ומדוע, גם לאחר המלחמה והפגיעה הקשה שספג, יש להמשיך לדבוק בו ובנשקו. יתרונה של הסיסמה הקצרה הוא ביכולתה לעבור במהירות בין נאומי ההנהגה, כלי תקשורת המזוהים עם הארגון, סרטוני פרסום קרבי, ערוצי טלגרם, כרזות הרוגים, הלוויות, טקסים דתיים ושלטי חוצות. החזרה המתואמת מחברת בין המדיה הרשמית, המרחב הדיגיטלי והמרחב הציבורי, ויוצרת סביב קהל היעד סביבה נרטיבית כמעט רציפה.

כדי להבין את השינוי שחוללה המלחמה, יש להתחיל בנקודת המוצא שקדמה לה. בשנים 2021-2022 עדיין הציג חזבאללה את עצמו כארגון בעל יכולת: כוח המרתיע את ישראל, קובע את כללי הפעולה בגבול ומספק הגנה ושירותים במקום שבו המדינה הלבנונית נכשלת. המלחמה ערערה בהדרגה את התמונה הזאת. ככל שנפגעו הנהגת הארגון, תשתיותיו ובסיס התמיכה שלו, עבר מרכז הכובד מן ההבטחה להרתיע ולהכריע למרכז כובד של היכולת לשרוד, לשמר נאמנות ולהעניק משמעות להרס ולאבדות.

אין מדובר בהחלפה מלאה של הנרטיב. חזבאללה מוסיף להציג את עצמו כמגן לבנון, לתאר את ישראל כישות פגיעה ולהדגיש את השתייכותו לציר ההתנגדות בהובלת איראן. השינוי הוא בהיררכיה שבין המסרים ובאמת המידה שלפיה מוגדר "ניצחון".

ארבע תקופות ממחישות את המעבר: מחזית תמיכה אזורית, דרך נרטיב של התשה והישרדות, אל שיקום הקהילה ולבסוף למאבק פוליטי על הנשק ועל עצם הגדרת הזהות והריבונות הלבנונית.

נקודת המוצא, 2021-2022: חזבאללה כמגן וכחלופה למדינה

בשנים שקדמו למלחמה נשען המסר של חזבאללה על שלושה יסודות ותיקים: הארגון הוא מגן לבנון; ישראל היא ישות פגיעה שניתן לרסנה באמצעות הרתעה; ונשק "ההתנגדות" הוא ערובה לאומית ולא נכס מפלגתי.

דימוי "קורי העכביש", שטבע חסן נצראללה לאחר נסיגת ישראל מדרום לבנון בשנת 2000, המשיך לשרת תפיסה זו. בנאום במאי 2022 חזר נצראללה על הטענה כי ישראל "חלשה יותר מבית העכביש": עוצמתה הצבאית והטכנולוגית, לשיטתו, מסתירה חברה שברירת המתקשה לעמוד בעימות ממושך. זיכרון הנסיגה בשנת 2000 ומלחמת לבנון השנייה בשנת 2006 שימש בסיס לטענה כי ישראל נמנעת ממלחמה כוללת בשל ההרתעה שיצר חזבאללה.

בתוך מסגרת זו הציג הארגון כל תגובה מוגבלת כחלק מ - "המשוואות" שכפה על ישראל: תקיפה תיענה בתקיפה, פגיעה בפעיל חזבאללה (באשר הוא) תיענה בפגיעה נגדית, ושינוי בכללי המשחק יגרור הרחבה של העימות. המסר לא היה רק כי לחזבאללה יש אמצעי לחימה, אלא שבאמצעותם הוא מסוגל לקבוע את גבולות הפעולה של ישראל ולהיות מרכיב הכרחי בהגנה על לבנון לצד הצבא.

הקריסה הכלכלית בלבנון הרחיבה את משמעות "מגן לבנון" מן הזירה הצבאית אל הזירה האזרחית. הכנסת הדלק האיראני בשנת 2021 הוצגה כשבירת "המצור האמריקאי" וכהוכחה לכך שחזבאללה מסוגל לספק פתרונות כאשר המדינה אינה מתפקדת.

המהלך חיבר בין שלושה מסרים: איראן היא מקור סיוע ולא איום על הריבונות; ארצות הברית אחראית למצוקת לבנון; וחזבאללה מסוגל להגן על החברה גם במישור הכלכלי.

המסגור נועד גם להתמודד עם שחיקת הלגיטימציה של הארגון בעקבות מחאת 2019, אסון נמל ביירות באוגוסט 2020 והעמקת המשבר הכלכלי, שבאה לידי ביטוי גם באובדן הרוב של חזבאללה ובעלי בריתו בבחירות 2022. בתגובה חידד הארגון את ההבחנה בין המדינה הכושלת לבין "חברת ההתנגדות" המתפקדת. מערכי המדינה בתוך מדינה של חזבאללה: הרווחה, הבריאות, החינוך, הפיננסים ואספקת המוצרים הוצגו לא כמנגנונים המחלישים את המדינה, אלא כפתרון לחולשתה ואי תפקודה.

זה היה אפוא נרטיב של יכולת: חזבאללה מרתיע את ישראל, עוקף סנקציות, מספק שירותים ומגן על תומכיו. חשיבותה של נקודת מוצא זו היא בניגוד שהיא יוצרת לתקופה שלאחר אוקטובר 2023, שבה נדרש הארגון להסביר לא רק כיצד הוא מגן ומרתיע, אלא כיצד עצם הישרדותו, לאחר הפגיעה הקשה שספג מישראל, יכולה להיחשב הישג.

1. אוקטובר 2023–ספטמבר 2024: "חזית התמיכה" ו"בדרך לירושלים"

פתיחת החזית הלבנונית נגד ישראל על ידי חזבאללה ב-8 באוקטובר 2023 חייבה את הארגון להסביר מדוע הוא מכניס את לבנון לעימות שלא החל בשטחה. לשם כך נבנתה מסגרת אזורית ואידאולוגית שהתבססה על שני ביטויים משלימים: "חזית התמיכה" ו"בדרך לירושלים" - עלא טריק אל-קודס (على طريق القدس).

"חזית התמיכה" הגדירה את תפקיד חזבאללה כחלק ממערכה רב-זירתית שנועדה לסייע לחמאס ולרצועת עזה. בנובמבר 2023 טען חסן נצראללה, כי הפעילות מלבנון מאלצת את ישראל לפצל כוחות, להפנות משאבים לצפון ולהחזיק יחידות רבות לאורך הגבול, ובכך מקלה את הלחץ על עזה. הלחימה המוגבלת הוצגה אפוא לא כהימנעות ממלחמה כוללת, אלא כתרומה אסטרטגית במסגרת חלוקת עבודה בין זירות "ציר ההתנגדות". המסגור גם אפשר לארגון להציג את רמת ההסלמה כהחלטה מחושבת: חזבאללה מסייע לעזה, אך שומר לכאורה בידיו את השליטה בקצב העימות ובהיקפו.

"בדרך לירושלים" העניק למערכה ממד רגשי, דתי ועל-לאומי. כרוזי ההרוגים נשאו את הכותרת "שהיד בדרך לירושלים" (شهيد على طريق القدس), ואתרי הארגון ריכזו תמונות, שמות, כינויים וצוואות של ההרוגים. כך נקשר מותם לא רק להגנת הכפרים השיעיים או לגבול לבנון, אלא ליעד פלסטיני, ערבי ואסלאמי רחב יותר. המסר נועד להציג את פתיחת החזית כהחלטה אידאולוגית מודעת וכחובה מוסרית, ולא כהסתבכות צבאית שמחירה מוטל על לבנון.

למסגור זה היה גם תפקיד פנימי: השימוש ב"ירושלים" הרחיק את הדיון מן השאלה אם פתיחת החזית משרתת את האינטרס הלבנוני. במקום לבחון את ההחלטה במונחים של עלות ותועלת למדינה, הקהל הוזמן לפרש אותה כחלק ממאבק היסטורי החורג מגבולותיה. בכך צמצם חזבאללה מראש את הלגיטימיות של ביקורת המתמקדת במחיר הלבנוני, שכן ביקורת כזאת יכולה הייתה להיתפס כהתעלמות מן החובה כלפי הפלסטינים או כהעדפת שיקולים מקומיים על פני יעד מקודש.

שהידים בדרך לירושלים. (شهداء على طريق القدس). תמונה מעמוד X של ערוץ הטלוויזיה של אל מנאר

מהכרעה להתשה

ככל שהלחימה נמשכה והמחיר בלבנון עלה, עבר הדגש של הנרטיב מן הסיוע לעזה ליכולתו של חזבאללה להתיש את ישראל. הארגון הציג את המערכה כעימות בין חברה שיעית המסוגלת לשאת לאורך זמן אבדות, עקירה והרס, לבין חברה ישראלית שתתקשה לשאת שיבוש ממושך של החיים, פינוי יישובים וחוסר ודאות. בתוך מסגרת זו הפך עצם המשך הירי להישג: חזבאללה לא נדרש להכריע את ישראל, אלא להוכיח שהוא מסוגל להוסיף לפעול ו"לעמוד איתן" לאחר כל תקיפה וחסול.

המערכה התודעתית כלפי ישראל השתלבה היטב במסר זה. חזבאללה הבליט את פינוי יישובי הצפון, תלונות תושבים וביקורת של ראשי רשויות ישראלים, והציג אותם כהוכחה לכך שגם ללא כיבוש פיזי של שטח, הצליח ליצור מרחב ישראלי משובש ונטוש. תצלומי רחפן וסרטונים של בסיסים, נמלים ותשתיות נועדו להעביר מסר של חדירות וידיעה: "אנחנו רואים אתכם". גם כאשר הנזק הפיזי מתקיפת כטבמי"ם היה מוגבל, עצם החדירה, האזעקות והסיקור הציבורי אפשרו לארגון לייצר תמונת הישג ולערער את האמון במערכות ההגנה ובהנהגה הישראליות.

קמפיין תעמולה של חזבאללה נגד אזרחי ישראל שעושה שימוש בביטויים שמזכירים לחברה הישראלית

בסרטון התעמולה של חזבאללה המציג תקיפות רחפן ניתן לראות את הניסיון להאדיר את היכולות הצבאיות של חזבאללה ואת הפגיעות בצד הישראלי.

עם זאת, כבר בתקופה זו נוצר פער בין הסיסמה למציאות. "בדרך לירושלים" הוא ביטוי של תנועה והתקדמות, בעוד שבשטח הצטברו הרס, עקירה ואבדות ללא התקדמות ממשית לעבר היעד. לכן הסיסמה לא נעלמה, אך בהדרגה פינתה מקום למסרים שאפשר לקיים גם ללא הישג צבאי ברור: עמידה, הקרבה, נאמנות והמשך פעולה.

2. ספטמבר-נובמבר 2024: מן העוצמה אל הישרדות והמשכיות הארגון

הרחבת המלחמה בספטמבר 2024, הפגיעה הקשה במערכי חזבאללה וחיסולם של נצראללה, האשם צפי אל-דין ומפקדים בכירים יצרו שבר נרטיבי. ארגון שבמשך שנים בנה את דימויו על יכולת הרתעה ועל מנהיג כריזמטי נדרש להסביר כיצד הפגיעה העמוקה בו אינה שקולה לתבוסה.

בשלב זה עבר מרכז הכובד מן הטענה כי חזבאללה שולט במשוואות העימות אל הטענה שהארגון גדול ממנהיגיו ומסוגל להמשיך להתקיים גם לאחר אובדנם.

"ההתנגדות נמשכת ותישאר"

מסר הנרטיב "ההתנגדות נמשכת ותישאר" נועד להמיר את העוצמה האישית שאבדה בעוצמה מוסדית וקולקטיבית. מצד אחד, הועצמה דמותו של נצראללה כמקור סמכות וכמורשת מחייבת; מן הצד האחר, הודגש כי ההתנגדות אינה אדם, מפקד או דור מסוים, אלא רעיון ומערכת העוברים מדור לדור. קטעים מנאומיו של נצראללה, קולו, דיוקנו ומשפטים שאמר בעבר פורסמו והופצו מחדש כהוראות להווה. כך ביקש הארגון להפוך את חיסולו מאירוע מערער למנגנון המחייב את תומכיו להמשיך בדרכו.

כרזת "השהידים הבכירים" שחוסלו על ידי ישראל. מנצראללה ומטה.

כרזת הנצחה של המנהיגים הבכירים של חזבאללה בשהידים עם הכיתוב בדרכ לירושלים

הפתרון נשא סתירה פנימית. במשך שנים טיפח חזבאללה את מעמד נצראללה כדמות כמעט בלתי ניתנת להחלפה (ובהקשר זה יש לציין, כי בפועל גם נצראללה עצמו לא טיפח והכשיר מחליף); לאחר חיסולו של נצראללה, היה על חזבאללה לשמר את קדושתו ובה בעת להוכיח שהארגון אינו תלוי בו. דמותו של נצראללה הוצגה אפוא כמורשת הנוכחת בכל לוחם, תומך ומוסד. נעים קאסם (שהוצב כברירת מחדל כמנהיג הארגון) לא הוצב כמושא הערצה חלופי, אלא כמי שמפרש את הברית ומוביל את הקהילה הנאמנה לה. כך יכול היה לקבל לגיטימציה כממשיך דרך בלי לטעון למעמד סמלי זהה.

עצם הצורך לחזור על מסר ההמשכיות מעיד גם על עומק הפגיעה. לפני המלחמה ביקש חזבאללה להוכיח שהוא חזק; לאחר חיסול הנהגתו הוא נדרש בראש ובראשונה להוכיח שהוא עדיין קיים. זהו מעבר מהקרנת עוצמה לניהול תודעת הישרדות. גם כלפי ישראל קיבל המסר משמעות חדשה: כל שיגור לאחר חיסול בכיר הוצג לא רק כפעולה צבאית, אלא כהוכחה לכך שהציפייה לקריסת הארגון לא התממשה.

מן "הדרך" אל "הברית"

הנרטיב "אנו נאמנים לברית" - אינא עלא אל-עהד (إننا على العهد) - נתן מענה למשבר ההנהגה ולמספר האבדות הגבוה. המעבר מן "הדרך" אל "הברית" מבטא שינוי עמוק: "בדרך לירושלים" הבטיח התקדמות לעבר יעד; "אנו נאמנים לברית" מבטיח כי למרות המכה, הקהילה לא תסטה מן הדרך. המרחב הגאוגרפי הוחלף במחויבות מוסרית, וההבטחה להגיע ליעד הוחלפה בהבטחה לא לנטוש את הארגון.

לברית כמה רבדים: נאמנות אישית לנצראללה, נאמנות לכלל ההרוגים, מחויבות דתית ואידאולוגית וחיבור מתמשך לאיראן ולשלטון חכם ההלכה. מסגרת זו גמישה מן הסיסמה "בדרך לירושלים", משום שהיא יכולה לכלול גם את מי שנהרג לאחר סיום "חזית התמיכה", בתקיפות שלאחר הפסקת האש או במהלך שיקום הארגון. היא אינה תלויה בזירה מסוימת או בהישג מוגדר; די בנאמנות ובהמשך הדרך.

ההנצחה כמנגנון המשכיות וגיוס

בתמונה למטה מופיע הציטוט: "שיירות
השהידים מייצרות את הניצחון"

הלוויות, כרזות וסרטוני זיכרון אינם רק תגובה לאובדן. מדובר במנגנון הממיר מוות פרטי למשמעות קולקטיבית. מחזור התוכן מתחיל בהודעת אבל ובכרוז אישי, נמשך בפרטים ביוגרפיים, תמונות, קטעים מן הצוואה, תיעוד ההלוויה, דברי בני משפחה ונאומים הקוראים ל- "המשך הדרך". מדורים כגון "שהיד היום", מאגרי כרזות וסדרות צוואות מבטיחים שההרוג יוסיף להופיע בלוח התוכן גם לאחר ההלוויה.

הנרטיב ובו המסר "שיירות שהידינו יוצרות את הניצחון" (قوافل شهدائنا تصنع النصر) הופך כל אובדן לפרק בסיפור של ניצחון עתידי, ובכך מונע מן האבדות להצטבר לתודעת תבוסה. הוא גם משנה את השאלה הציבורית: במקום לשאול אם ריבוי ההרוגים מעיד על כישלון, הקהל מתבקש לשאול כיצד להיות ראוי להקרבתם. הדם מוצג כחוב מוסרי המחייב המשך ולא כטעם לנסיגה.

למנגנון ההנצחה יש תפקיד נוסף, ארוך טווח: הוא משמש תשתית לייצורו מחדש של כוח האדם והבסיס החברתי של הארגון. האחידות החזותית, הצוואות, השתתפות המשפחות והטקסים יוצרים רצף בין הדור שנהרג לבין הדור הבא. הילדים ובני הנוער אינם רק צופים באבל; הם לומדים (אינדוקטרינציה) את השפה, הסמלים והמודל הרצוי של הקרבה. כך ההנצחה מנרמלת את מחיר המאבק, מחזקת זהות קהילתית ומייצרת מאגר עתידי של הזדהות, מחויבות ולעיתים גם גיוס.

כרזות הנצחה של פעילי חזבאללה שחוסלו עם המשפט, "שהיד בדרך לירושלים"

[באתר של יחידת](#) ההסברה הצבאית של חזבאללה ניתן למצוא מאגר רחב של כרזות הנצחה לשהידים.

מוחמד עפוף אחראי מערך התקשורת

הדוגמה של מוחמד עפוף, האחראי על קשרי התקשורת של חזבאללה, ממחישה את הרחבת מושג השידור. עפוף לא הוצג כפקיד או כדובר שחוסל, אלא כ - "מנהיג תקשורתי" וכ - "נאמן על קולה של ההתנגדות". בכך הכניס הארגון אל פנתאון ההקרבה לא רק לוחמים ומפקדים, אלא גם את המנגנונים האזרחיים והתקשורתיים המאפשרים את קיום ההתנגדות.

תמונה מתוך הלוויה של שני מחוסלים של חזבאללה בעיירות אלע'אזיה ואלנבטיה אלפוקה וממחישה את המשכיות הדור הבא.

3. מנובמבר 2024 עד אמצע 2025: שיבוש, שיקום והגדרה מחדש של הניצחון

לאחר הפסקת האש הראשונה ב- 27 בנובמבר 2024, עבר חלק ניכר מן הפעילות התודעתית של חזבאללה מן הזירה הצבאית לזירה האזרחית. השיבוש לכפרים, סקרי הנזק, תשלומי הפיצויים ופעילותם של ג'האד אל-בנאא' ואל-קרצ' אל-חסן הוצגו בהמשך ישיר של "ההתנגדות". חזבאללה ביקש לשחזר את המודל שאימץ לאחר מלחמת לבנון השנייה בשנת 2006: להגיע לתושבים לפני המדינה, לספק מענה חומרי ולהציג את עצמו ככתובת המרכזית של החברה השיעית.

הצגת השיבוש כהישג והשיקום כהמשך המאבק

הנרטיב ובו המסר שלפיו "השיקום הוא ביסוס הניצחון" שינה את אמת המידה של ההישג. הניצחון אינו עוד הכרעה בשדה הקרב, אלא עצם השיבוש, הישגות הקהילה על אדמתה והחזרת החיים למסלולם. בית הרוס אינו מוצג רק כעדות לכך שחזבאללה לא הצליח להגן על החברה השיעית, אלא כסמל להשתייכות ל"חברת ההתנגדות". שיבוש לכפר הרוס בליווי דגלים ותמונות הרוגים מוצגת כהתרסה: ישראל פגעה במרחב הפיזי, אך לא הצליחה לנתק את התושבים מהאדמה ומהארגון.

השיקום ממלא אפוא שלושה תפקידים בעת ובעונה אחת. הוא מספק סיוע ממשי, משקם את הקשר הפוליטי בין חזבאללה לקהילה וממחיש את חולשת המדינה.

בנוסף, הוא מרחיב את הגדרת "ההתנגדות": לא רק רקטות ולוחמים, אלא גם בנייה, פיצויים, סיוע למשפחות, קיום אירועים חברתיים וטיפול בפצועים. בדרך זו מתורגמים ההרס והסבל לתלות מחודשת במוסדות הארגון.

ממונופול על הניצחון למנופול על הקורבנות

בתקופה זו ניכר מעבר נוסף: חזבאללה התקשה לשמר מונופול על סיפור הניצחון, ולכן ביקש לבסס מונופול על פירוש הקורבנות. ההרס מוצג כהוכחה לעוצמתו ולאכזריותו של האויב; ההרוגים משולבים בפנתאון הארגוני; והשיקום הופך לחוב של הארגון ושל החברה כלפי "חברת ההתנגדות".

כך מוסת הדיון הציבורי מן השאלה מי קיבל את ההחלטה לפתוח את החזית והאם היה אפשר למנוע את המחיר, אל השאלה מי עומד לצד הנפגעים ומי מסייע להם לאחר המלחמה.

המהלך מאפשר לחזבאללה להפוך נקודת חולשה לנכס פוליטי. מי שמבקר את החלטתו להילחם עלול להצטייר כמי שמתעלם מסבל הקורבנות, ואילו הארגון, שהיה צד בלעדי בהחלטה שהביאה להרס, מוצג כמי שנושא את הכאב, מנציח את ההרוגים ומשקם את הבתים. בכך הוא מבקש לשמר בעלות הן על משמעות ההקרבה והן על המענה לה.

אולם השיקום הוא גם נקודת תורפה. היקף ההרס גדול מזה של 2006, נתיבי המימון נפגעו והארגון מתקשה לעמוד בכל ההבטחות. בתחילת 2025 דווח כי הועברו כ-400 מיליון דולר לכ-140 אלף נפגעים, אך במקביל הופיעו דיווחים על עיכובים, מחסור במזומנים ותסכול בקרב תושבים. כל עוד חזבאללה מספק סיוע, נרטיב השיקום מחזק את מעמדו; ככל שהפער בין ההבטחה לביצוע גדל, ההרס עלול לחדול מסמל של הקרבה ולהפוך להוכחה למחיר שהארגון גבה מן הקהילה.

ההלוויה כמשאל נאמנות

[הלוויית נצראללה והאשם צפי אל-דין](#) בפברואר 2025 הוצגה לא כפרידה אלא כחידוש ההתחייבות. הדגלים, הדיוקנאות, ההמון והתכנים שהופצו ברשתות נועדו להפוך את האירוע ל"משאל נאמנות" חזותי: הוכחה לכך שגם לאחר הפגיעה הקשה, חזבאללה עדיין מסוגל לגייס קהילה גדולה ולהציג רציפות ארגונית. ההשתתפות ההמונית שימשה גם גשר בין האבל למאבק על הנשק. הציבור לא נקרא רק לכבד את המתים, אלא להפגין כי ניסיון לשנות את דרכה של ההתנגדות ייתקל בקהילה רחבה, מאורגנת ונאמנה.

4. מאמצע 2025–2026: המאבק על הנשק, זהות וריבונות והלגיטימיות הפנימית

בשלב הרביעי התלכדו נרטיבי ההקרבה, ההמשכיות והשיקום סביב יעד פוליטי מרכזי: סיכול הדרישה לפרק את חזבאללה מנשקו או להכפיפו בפועל למדינה. הקמפיין אינו עומד בנפרד ממערך ההנצחה. השרשרת שמציע הארגון פשוטה: נאמנות לנצראללה ולשהידים פירושה המשך דרכם; המשך הדרך פירושו שימור ההתנגדות; ושימור ההתנגדות מחייב את שמירת נשקה.

נראה כי אמירתו של נצראללה בדבר שימור הנשק מרחפת כנרטיב על:

"יקחו את הנשמות שלנו לפני שייקחו לנו את הנשק, לא בגלל שאנו אוהבים את הנשק, אלא משום שהנשק הוא סמל הכבוד והגאווה..."

"נשק ההתנגדות" והמאבק על הגדרת הזהות והריבונות

החלפת הביטוי "נשק חזבאללה" ב"נשק ההתנגדות" נועדה לשנות את מסגרת הדיון. הביטוי "נשק חזבאללה" מדגיש כי מדובר בארגון פוליטי המחזיק כוח צבאי עצמאי מחוץ למסגרת המדינה. לעומת זאת, הביטוי "נשק ההתנגדות" מנתק לכאורה את הנשק מן הארגון ומציג אותו כנכס לאומי שנועד להגן על דרום לבנון ועל המדינה כולה. כך נוצר היפוך נרטיבי: הדיון אינו עוסק עוד בשאלה מדוע חזבאללה מחזיק בנשק, אלא בטענה שמי שמבקש לפרק את הארגון מנשקו פוגע ביכולת ההגנה של לבנון ומסכן אותה.

בלב המאבק נמצאות שתי הגדרות מתחרות של ריבונות. המדינה ומתנגדי חזבאללה מגדירים ריבונות כמונופול של מוסדות המדינה על הנשק, על קבלת ההחלטות ועל היציאה למלחמה. חזבאללה מגדיר ריבונות כיכולת המעשית להתנגד לישראל, גם כאשר יכולת זו מתקיימת מחוץ לשליטה מלאה של המדינה. מתוך ההגדרה הזאת יכול הארגון להציג דווקא את ריכוז הנשק בידי המדינה כמהלך אנטי-ריבוני: אם המדינה אינה מסוגלת להרתיע את ישראל, נטילת נשק ההתנגדות אינה מחזקת את הריבונות, אלא מנטרלת את האמצעי שמאפשר לממש אותה.

המאבק אינו אפוא רק על ארסנל הנשק, אלא על הזכות לקבוע מהי מדינה ריבונית ומיהו המייצג האוטנטי שלה, למעשה יש כאן מאבק על זהות המדינה הלבנונית.

חזבאללה מבקש להחליף את מבחן הסמכות במבחן היכולת: לא מי מוסמך על פי מוסדות המדינה להחליט, אלא מי מסוגל בפועל להפעיל כוח מול ישראל. זהו לב הטיעון שבאמצעותו חזבאללה מנסה להפוך כוח צבאי עצמאי מבעיה של ריבונות להוכחה לקיומה.

כל תקיפה ישראלית לאחר הפסקת האש מספקת חומר גלם נוסף למסגור זה. חזבאללה מדגיש תקיפות, נפגעים ונזכחות ישראלית כדי לטעון שהאיום נמשך ולכן הדיון בפירוק הנשק מוקדם ומסוכן. נוצר מנגנון המזין את עצמו: כל עוד ישראל פועלת בלבנון, הארגון יכול להשתמש בפעילותה כהוכחה לנחיצות הנשק; וכל עוד הנשק נשמר מחוץ למדינה, הוא יכול לטעון כי בלעדיו לבנון תישאר חסרת הגנה.

כרזות מקמפיין ההתנגדות של חזבאללה. בתמונה מימין לרובה יש שורשים בקרקע – מסמל את עומק ההתנגדות ההיסטורית, החיבור שלא ניתן לקטוע בין העם, ההתנגדות והנשק, ההתנגדות שצומחת מלמטה – מהעם ואת המלחמה על הקרקע. בתמונה משמאל משפחה שיעית כאשר האב והאם אוחזים ברובה ומגנים על ילדיהם. שוב המסר הוא התנגדות עממית, הנשק של חזבאללה הוא שמגן על אזרחי לבנון ולכן לא נוותר עליו, התנגדות שעוברת מדור לדור.

הסכם עם ישראל כבגידה וכתכתיב זר

על רקע המגעים ליישום הפסקת האש, להסדר ביטחוני או להסדרה ארוכת טווח, מקדם חזבאללה נרטיב שלפיו הסכם ממשי בין ממשלת לבנון לבין ישראל, אינו מהלך מדיני שנועד לייצב את המדינה הלבנונית, אלא כניעה לתכתיבים חיצוניים ובגידה באינטרסים של העם הלבנוני. הממשלה מוצגת כמי שמעדיפה את דרישות ישראל וארצות הברית על פני ביטחון תושבי הדרום, זכויותיה הלאומיות של לבנון וריבונותה.

מנגד, מוצגת "ההתנגדות" כמגינה האוטנטית של העם הלבנוני וכמי ששומרת בפועל על הריבונות הלבנונית. המסגור מציב בחירה בינארית: התנגדות או כניעה, נשק או חשיפה לאויב, נאמנות לקורבנות או שותפות עם מי ששפכו את דמם. אפשרויות ביניים - שילוב יכולות, הכפפתן למדינה, הסדר מדורג או פשרה לבנונית - אינן מוצגות כחלופות לגיטימיות אלא כחלק ממיזם ישראלי-אמריקאי.

בתמונה מימין כתוב:

נשיאות בלחץ חיצוני

- בחירת הנשיא התבצעה תחת באמצעות דיפלומטיים מוגברים ותיווכים חיצוניים.
- הנשיאות מאמצת מתווים כלכליים מוכנים מראש, המותנים בתנאים חיצוניים.
- אין הבדל בין עמדות נשיאות הרפובליקה לבין הודעות מחלקת המדינה האמריקנית.

בתמונה משמאל כתוב:

ניתוק מהציבור

- היעדר מדיניות להגנה חברתית
- הידרדרות בכוח הקנייה
- קריסת השירותים הציבוריים

כרזה שנתלתה ב-2 במאי 2026 בדרך נמל התעופה הישנה בבירות המחישה את הקצנת המסר. בכרזה נראה נשיא לבנון, ג'וזף עון, בלבוש יהודי, דגל ישראל מאחוריו והכיתוב "שותף בדמנו" (شريك بدمائنا). הכרזה לא נשאה חתימה או סמל של חזבאללה, ולא נמצאה קבלת אחריות על הפקתה או תלייתה; לכן היא לא מהווה פרסום רשמי של הארגון. עם זאת, מיקומה באזור השפעה של חזבאללה, הפצתה ברשתות והדמיון לנרטיב שמקדמים גורמים המזוהים עמו, הופכים אותה לדוגמה לאופן שבו מסר הבגידה מחלחל אל האקו - סיסטם של תומכי חזבאללה ומקבל ביטוי קיצוני גם מחוץ לערוצים הרשמיים.

שיח הבגידה כמנגנון משמעת פנימי

השימוש במונחים כגון "סוכנים", "משרתי ארצות הברית" או "שותפים בדם" אינו רק כלי לתקיפת יריבים פוליטיים. הוא משמש מנגנון משמעת פנימי: במקום להתווכח עם מבקרי הנשק על יעילות, סמכות או מחיר, המסגור מוציא אותם מגבולות הוויכוח הלגיטימי. מי שתומך בהסדר או בריכוז הנשק בידי המדינה אינו מוצג כיריב בעל תפיסה אחרת של האינטרס הלאומי, אלא כמי שמשרת אינטרס זר או משתף פעולה עם האויב.

כך מצטמצם מרחב הדיון בתוך הקהילה השיעית ובזירה הלבנונית הרחבה. תומך של חזבאללה המבקש להעלות שאלות על פתיחת החזית, על מחיר המלחמה או על עתיד הנשק נדרש להתמודד לא רק עם טיעון פוליטי, אלא עם חשד לנאמנותו. השיח מרתיע ביקורת, מחזק לכידות ומאפשר להנהגת הארגון להציג מחלוקת פנים - לבנונית כעימות בין נאמנות לבגידה.

לבנוניזציה של המסר ללא התרחקות מאיראן

לצד השיח התקיף, חזבאללה מבקש להדגיש את זהותו הלבנונית ולהציג את "ההתנגדות" כערך לאומי, ולא כעניין של בסיס התמיכה השיעי בלבד. במסגרת זו הוא מדגיש כי התקיפות הישראליות פוגעות בבני כל העדות, מקיים אירועי דת והנצחה גם באזורים שאינם שיעיים ומציג את נשקו כאמצעי להגנת לבנון כולה.

הודעתו של מוחמד אל-ח'נסא, האחראי על היחסים עם הנוצרים בחזבאללה, בתגובה לדברי סגן נשיא ארצות הברית ג'יי. די. ואנס, ממחישה קו זה. אל-ח'נסא טען כי העיסוק במצב הנוצרים בלבנון נועד לעורר פילוג עדתי. בכך ביקש לדחות את הטענה כי החלטת חזבאללה לפתוח במלחמה נשאה באחריות לפגיעה באזורים הנוצריים, ולהטיל את האחריות במלואה על ישראל ועל תקיפותיה.

עם זאת, הלבנוניזציה של המסר אינה מחליפה את הנרטיב האיראני ואינה מעידה על התרחקות מהציר. הקשר לאיראן, למנהיג העליון ול"ציר ההתנגדות" מוסיף להיות מרכיב יסודי בזהותו ובתפיסתו האסטרטגית של הארגון. ביטוי מפורש לכך ניתן בנאום שנשא בבעלבכ ב-5 בספטמבר 2026 חבר סיעת חזבאללה בפרלמנט, חסין אל-חאג' חסן. לדבריו, חזבאללה גאה בבריתו עם איראן, נשען על כוחה ורואה עצמו חלק ממערכה אזורית רחבה יותר.

אל-חאג' חסן קשר במפורש בין הזיקה לאיראן לבין החלטת חזבאללה להצטרף ללחימה בשנת 2026. לטענתו, לאחר 15 חודשים שבהם המדינה לא הצליחה ליישם את הסכם 27 בנובמבר 2024, החליט הארגון להיכנס לעימות כחלק מ"משוואה אזורית שמובילה איראן". הוא תקף את שר החוץ יוסף רג'י ואת הנהגת המדינה, שאותה האשים בבחירה במסלול שמובילה ארצות הברית, והדגיש כי מבחינת חזבאללה כניעה אינה אפשרות.

התבטאות זו ממחישה כי חזבאללה אינו מסתיר את השתייכותו לציר האיראני, אלא מתאים את הדגשים ואת השפה לקהלי היעד. לבסיס התמיכה השיעי מופנית שפה דתית, כרבלאאית וצירית; לציבור הלבנוני מודגשים ריבונות, הגנה לאומית ואחדות בין-עדתית; לישראל מופנים מסרי איום, חשיפה והתשה; ובזירה הבין-לאומית מוצג הנשק כסוגיה לבנונית פנימית שאין לכפות את פתרונה מבחוץ. מדובר אפוא בלבנוניזציה טקטית של המסר, המתקיימת לצד מחויבות אסטרטגית מפורשת לאיראן ולמערכה האזורית שהיא מובילה.

סיכום: מערכת אחת, אמת מידה חדשה לניצחון

ארבעת השלבים מצביעים על מעבר הדרגתי מנרטיב של יוזמה ועוצמה לנרטיב של הישרדות, נאמנות ולגיטימציה. בתחילת המלחמה הציג חזבאללה את עצמו כחלק מחזית אזורית המתקדמת "בדרך לירושלים" ושוחקת את ישראל. לאחר הפגיעה בהנהגה עבר הדגש אל הברית עם נצראללה והשהידים ואל הטענה שהארגון גדול ממנהיגיו. לאחר הפסקת האש הראשונה בנובמבר 2024, הוצגו השיבה והשיקום כהמשך המאבק וכהוכחה לניצחון. בשלב האחרון תורגמו ההקרבה, הזיכרון והסיוע האזרחי למסקנה פוליטית: אין לוותר על "נשק ההתנגדות".

הנרטיבים אינם פועלים בנפרד. הם יוצרים שרשרת אחת: פעיל מחוסל ומקבל כרוז אישי; מותו מוכנס ל"שיירות השהידים"; צוואתו והלווייתו מחזקות את המשך הדרך; הציבור נקרא להיות "נאמן לברית"; השיקום מוצג כחוב לקורבנות; התקיפות הישראליות משמשות הוכחה להמשך האיום; והזיכרון מתורגם להתנגדות לפירוק הנשק. המערכת מעבירה את הקהל מן האבל וההזדהות אל עמדה פוליטית בדבר המשך קיומו העצמאי והחמוש של חזבאללה.

גם מושג הניצחון השתנה. הוא אינו מבוסס עוד בהכרח על הכרעה, כיבוש או התקדמות לעבר ירושלים, אלא על עצם "העמידה האיתנה": הארגון שרד, הקהילה שבה לכפרים, המוסדות המשיכו לפעול והנשק לא נמסר.

במקביל, חזבאללה מבקש להחזיק בשני מסרים שקיים ביניהם מתח: כלפי ישראל עליו להקדין יכולת, חדירות ואיום; כלפי בסיס התמיכה עליו להסביר את עומק הפגיעה ואת ההרס שלא הצליח למנוע. לכן הוא מציג את עצמו בעת ובעונה אחת כחזק דיו להרתיע ובקורבן ששרד עוצמה צבאית עדיפה.

נקודת החוזק של המערכת היא יכולתה להעניק משמעות לסבל ולחבר בין זהות דתית, זיכרון קהילתי, מוסדות רווחה ועמדה פוליטית. נקודת החולשה היא הפער בין המסר למציאות: בין הקרנת העוצמה להיקף הפגיעה, בין הבטחות השיקום ליכולת לממשן, ובין הטענה להגנת הריבונות לבין קיומו של כוח צבאי עצמאי מחוץ למוסדות המדינה.

חזבאללה של שנת 2026 אינו מספר עוד סיפור פשוט של ניצחון. הוא מספר סיפור של "מחיר הכרחי", שנועד להמיר פגיעה צבאית וארגונית בנאמנות פוליטית והצלחתו תלויה יותר מאשר מבעבר ביכולתו לצמצם את הפערים הללו.

נספח: נכסי המדיה המרכזיים של חזבאללה – מבנה, תפקוד והשתלבות במערך הכולל

אל-מנאר (قناة المنار)

אל-מנאר, שפירוש שמו בערבית הוא "המגדלור", הוא ערוץ טלוויזיה לבנוני המזוהה עם חזבאללה ומשמש כלי התקשורת המרכזי והבולט ביותר של הארגון בזירה הציבורית. באמצעותו מפיץ חזבאללה מסרים פוליטיים, צבאיים ואידיאולוגיים ומעניק להם מעמד רשמי. הערוץ אינו מציג את עצמו ככלי תקשורת ניטרלי, אלא כ"ערוץ ההתנגדות", והנהלתו, עורכיו ותכניו מזוהים בבירור עם תפיסת העולם של הארגון.

אברהים פרחת

אל-מנאר פועל במסגרת הקבוצה הלבנונית לתקשורת – المجموعة اللبنانية للإعلام. לפי נתוני המרשם שנאספו ב-2024, חברי מועצת המנהלים של החברה קשורים לבכירי חזבאללה, ובראשה עומד אברהים פרחת. פרחת הוא המנהל הכללי של אל-מנאר ויו"ר הקבוצה הלבנונית לתקשורת.

הוא עומד בראש אל-מנאר מאז 2014, לאחר שקודם לכן עסק בין היתר ביחסי הציבור של הערוץ. מעבר לניהול הערוץ עצמו, פרחת מייצג את אל-מנאר במפגשים עם גופי תקשורת אחרים ובמסגרות המזוהות עם "תקשורת ההתנגדות". מבחינת מבנה המערכת, הוא האדם הבכיר ביותר בצד הניהולי של הערוץ.

עלי חאיק

מנהל החדשות של אל-מנאר הוא עלי חאיק (علي حايك), חאיק נמצא בלב עיצוב המוצר החדשותי: בחירת המסגור, שפת הפתיחים והאופן שבו מוצגים אירועים פוליטיים וביטחוניים במהדורת הדגל.

הערוץ החל לפעול בשנת 1991 כתחנת טלוויזיה קרקעית ששידרה לקהל בלבנון והתמקדה בתכנים פוליטיים ואידיאולוגיים. בשנת 2000, לאחר נסיגת ישראל מדרום לבנון, עבר לשידורי לוויין והרחיב את תפוצתו בעולם הערבי. לאחר מלחמת לבנון השנייה ב-2006 התחזק מעמדו כערוץ אזורי של "ציר ההתנגדות". בעשור האחרון הרחיב אל-מנאר גם את פעילותו הדיגיטלית, ובמיוחד בתקופות לחימה, באמצעות אתר אינטרנט, שידורים חיים, ארכיון כתבות, יישומונים וחשבונות ברשתות החברתיות ובטלגרם.

מטה הערוץ ממוקם בא-דאחיה אל-ג'נוביה, הפרבר הדרומי של ביירות המזוהה עם חזבאללה. מתקניו נפגעו בתקיפות במהלך השנים, אך הערוץ הצליח לחדש את שידוריו לאחר הפגיעות, באופן המעיד על קיומן של יכולות גיבוי והמשכיות תפקודית. לצד השידורים מלבנון מפיץ הערוץ את תכניו באמצעות לוויינים אזוריים ובפלטפורמות מקוונות.

תכני אל-מנאר כוללים חדשות יומיות, מהדורות המתמקדות בזירה הפוליטית והאזורית, תוכניות אקטואליה ופרשנות, פאנלים פוליטיים וכן תוכניות דת, תרבות וחברה. הערוץ משדר בזמן אמת נאומים והצהרות של הנהגת חזבאללה ומשלב בתוכניותיו תיעוד וחומרים שמפיקה יחידת ההסברה הקרבית של הארגון. הסיקור מעניק לגיטימציה לחזבאללה, מקבע את הנרטיבים שלו ומציג את ישראל כאויב המרכזי, לצד תמיכה בפלסטינים, בציר ההתנגדות וביקורת חריפה על ארצות הברית.

בשנת 2006 הגדירה ארצות הברית את אל-מנאר כישות הקשורה לארגון טרור והטילה עליו סנקציות. שידוריו נאסרו בצרפת והוסרו ממספר לוויינים אירופיים, וחשבונותיו הוסרו מעת לעת מפלטפורמות דיגיטליות מערביות. בתגובה העביר הערוץ חלק ניכר מפעילות ההפצה ללוויינים אזוריים, לאתרי אינטרנט ולטלגרם. ערוצי וחשבונות מדיה חברתית שנחסמו הוקמו לעיתים מחדש תחת שמות או כתובות חלופיים.

אל-מנאר פונה לכמה קהלים במקביל: בסיס התמיכה השיעי של חזבאללה, הציבור הלבנוני הרחב, קהלים במדינות ערב וקהל בין-לאומי שאליו מופנים תכנים באנגלית. התאמת המסרים לקהלים שונים מאפשרת לערוץ לחזק את הלכידות בתוך בסיס התמיכה של הארגון, להשפיע על השיח הפנים-לבנוני ולהפיץ את הנרטיב של חזבאללה מעבר לגבולות לבנון.

תפקידו של אל-מנאר בולט במיוחד בזמן מלחמה. בתקופות עימות הוא מרחיב את שידורי החדשות, מעביר נאומים של מנהיגי חזבאללה בשידור חי, משלב תיעוד מבצעי ומפיץ מסרי הרתעה. בכך הוא משמש צומת מרכזי בין הנהגת הארגון, יחידת ההסברה הקרבית, יתר כלי התקשורת של חזבאללה והקהלים שאליהם מכוונים המסרים. פרסום תוכן באל-מנאר מעניק לו למעשה חותמת רשמית והופך אותו לחלק מן המסר הפומבי של חזבאללה.

רדיו "אל-נור" (إذاعة النور)

אתר אינטרנט: <https://www.alnour.com.lb/live>

רדיו אל-נור (إذاعة النور) הוקם בשנת 1988 ונחשב לאחד מכלי התקשורת הוותיקים והיציבים המזוהים עם חזבאללה. הקמתו התרחשה בשלב שבו הארגון ביקש לבסס נוכחות תקשורתית רציפה בתוך לבנון, ולא להסתפק בפרסומים נקודתיים או בהודעות מזדמנות. בניגוד לערוץ טלוויזיה, רדיו מאפשר חדירה יומיומית ומתמשכת לשגרה האזרחית, ולכן מילא תפקיד משמעותי כבר מראשית דרכו.

חנאן אל-חסיני

נכון ל-2026, חנאן אל-חסיני (حنان الحسيني) משמשת כמנהלת הכללית של רדיו אל-נור. עבאס שקיר عباس شقير הוא איש החדשות המרכזי של התחנה. הוא מזוהה כמנהל החדשות והתוכניות הפוליטיות.

התחנה החלה לשדר במהלך מלחמת האזרחים בלבנון, ובהמשך, עם הסדרת שוק השידורים הלבנוני בשנות ה-90, קיבלה רישוי רשמי לפעול כתחנת רדיו. בכך הפכה מגוף המזוהה עם תנועה פוליטית-צבאית לכלי תקשורת הפועל באופן חוקי בתוך המרחב הלבנוני. המטה שלה ממוקם בפרבר הדרומי של ביירות (א-דאחיה) והיא משדרת בפריסה ארצית באמצעות תדרי FM.

שידורי התחנה מתקיימים 24 שעות ביממה, ומתנהלים במתכונת של תחנת רדיו חדשותית-אקטואלית עם רכיב דתי ואידיאולוגי מובהק. לוח השידורים כולל מהדורות חדשות תקופתיות, תוכניות פוליטיות עם פרשנות, תוכניות דתיות בעלות אופי שיעי, ולעיתים גם מוזיקה. השפה המרכזית היא ערבית, והקו המערכתי אינו ניטרלי אלא מזוהה באופן ברור עם תפיסת העולם של חזבאללה.

מבחינה ארגונית, רדיו אל-נור פועל במסגרת גוף מדיה לבנוני המזוהה עם הארגון, ובעל מבנה פנימי דומה לזה של תחנת רדיו ארצית רגילה: הנהלה, מחלקת חדשות, מחלקת תוכניות וצוות טכני. עם זאת, בניגוד לתחנות מסחריות, גבולות הפעולה העריכתית נקבעים בתוך מסגרת אידיאולוגית ברורה.

בשנת 2006 הוכנסה התחנה לרשימת סנקציות אמריקאיות יחד עם כלי מדיה נוספים המזוהים עם חזבאללה. אף על פי כן, בתוך לבנון היא ממשיכה לפעול כחוק. בשנים האחרונות הרחיבה התחנה את פעילותה גם לזירה הדיגיטלית, והיא מפעילה אתר אינטרנט הכולל שידור חי, אפליקציית מובייל וחשבונות ברשתות חברתיות. מעבר זה אפשר לה להרחיב את קהל היעד מעבר למאזינים המסורתיים.

רדיו אל-נור אינו נחשב לכלי תקשורת בעל חשיפה אזורית רחבה כמו ערוץ הטלוויזיה, אך חשיבותו נעוצה ביציבותו ובנוכחותו המתמדת בתוך המרחב הלבנוני. הוא מייצר רציפות מסר יומיומית, משמר קו אידיאולוגי עקבי, ומהווה כלי השפעה בעל נוכחות מתמשכת.

אתר החדשות "אל-עהד" (موقع العهد الإخباري)

אתר אינטרנט: <https://alahednews.news/>

אתר החדשות אל-עהד (موقع العهد الإخباري), אשר פעל בעבר גם כעיתון מודפס. את הזרוע הכתובה-דיגיטלית המזוהה עם חזבאללה. המעבר מעיתונות מודפסת לפלטפורמה דיגיטלית משקף את ההתאמה הרחבה יותר של מערך התקשורת לעידן המקוון ולשינוי צריכת המדיה בלבנון ובעולם הערבי.

האתר פועל כגוף חדשות ואקטואליה מלא, ומסקר נושאים פוליטיים, ביטחוניים ואזוריים מנקודת מבט התואמת את תפיסת העולם של חזבאללה. הוא מפרסם ידיעות חדשותיות, מאמרי פרשנות, ראיונות והודעות רשמיות. בניגוד לערוץ טלוויזיה או רדיו, האתר מאפשר הרחבה רעיונית והעמקה אידיאולוגית דרך טקסטים ארוכים יותר, ניתוחים ומאמרי דעה.

מבחינת מבנה ותוכן, האתר בנוי בדומה לאתר חדשות רגיל: חלוקה לקטגוריות, כותרות מתחלפות, כתבות ראשיות וארכיון מסודר. עם זאת, קו העריכה עקבי וברור. אירועים אזוריים ממוסגרים במסגרת נרטיבית המזוהה עם "ציר ההתנגדות", וסיקור סוגיות לבנוניות נעשה תוך שמירה על גבולות אידיאולוגיים ברורים.

האתר פונה בראש ובראשונה לקהל דובר ערבית, אך לאורך השנים הופעלו גם גרסאות או מדורים באנגלית, שנועדו להרחיב את החשיפה מעבר לזירה הלבנונית. בכך משמש האתר גם ככלי להעברת מסרים לעיתונאים, חוקרים וקוראים מחוץ ללבנון.

מבחינה תפקודית, אל-עהד משלים את המדיה השידורית. בעוד ערוצי הטלוויזיה והרדיו מספקים נוכחות רציפה ועדכונים מהירים, האתר מאפשר תיעוד מסודר של הודעות רשמיות, אחסון תוכן לטווח ארוך ויצירת בסיס טקסטואלי שביתן לצטט ולהפיץ מחדש. הוא משמש גם מקור שממנו נשאבים חומרים לרשתות חברתיות ולערוצי מסרים מיידיים.

במהלך השנים התרחבה פעילות האתר לזירה הדיגיטלית הרחבה יותר, כולל חשבונות ברשתות חברתיות וערוצי סלגרם המפיצים קישורים לכתבות ועדכונים שוטפים. בכך הוא משתלב במערכת ההפצה הרב-שכבתית של הארגון, שבה התוכן נוצר באתר ומופץ במהירות דרך ערוצים נוספים.

אתר החדשות "אל-עהד" הוא כלי מרכזי בממד הכתוב של מערך התקשורת של חזבאללה. הוא מעניק עומק רעיוני, שומר על רצף תיעודי של מסרים רשמיים, ומשמש פלטפורמה להרחבת נרטיבים פוליטיים ואידיאולוגיים מעבר למסגרת השידורית המיידית.

מגזין בקית אללה (مجلة بقية الله)

אתר אינטרנט: <https://baqiatollah.net/>

מגזין בקית אללה (مجلة بقية الله) מהווה את הזרוע האידיאולוגית-חינוכית של מערך התקשורת המזוהה עם חזבאללה. בשונה מכלי התקשורת החדשותיים, שמטרתם לעדכן ולהגיב לאירועים שוטפים, מגזין זה פועל בטווח ארוך יותר וממוקד בבניית תודעה, זהות ונרטיב עמוק ומתמשך.

נוהא עבדאללה

המגזין נוסד בראשית שנות ה-90 ומשווין למסגרת התרבותית-דתית של הארגון. שמו – "בקית אללה" ("שאריית האל") – טעון משמעות דתית שיעית מובהקת, והוא משקף את אופיו הרעיוני של הפרסום. המגזין הופיע במתכונת מודפסת והופץ בקהילות שיעיות בלבנון, ובהמשך פותחה גם נוכחות דיגיטלית הכוללת גישה מקוונת וארכיון גיליונות.

סיד עלי עבאס אל-מוסוי (السيد علي عباس الموسوي) הוא העורך הראשי; נוהא עבדאללה (نهي عبد الله) היא מנהלת העריכה; ושיח' מחמוד כרניב (الشيخ محمود كرنيب) הוא המנהל האחראי.

תכני המגזין אינם חדשותיים במובן הקלאסי. הם כוללים מאמרים דתיים, פרשנויות רעיוניות, סיפורי מורשת, חינוך אידיאולוגי, התייחסות לאירועים פוליטיים מנקודת מבט ערכית, ולעיתים גם תכנים חברתיים וקהילתיים. הדגש המרכזי הוא חיזוק תפיסת "ההתנגדות" כערך דתי ומוסרי, ולא רק כעמדה פוליטית.

הקהל המרכזי של המגזין הוא בסיס התומכים של הארגון, ובעיקר הציבור השיעי בלבנון. בכך הוא משמש כלי לשימור זהות ולביסוס עומק רעיוני בקרב הדור הצעיר והקהילה הרחבה. בניגוד לערוץ טלוויזיה או אתר חדשות, המגזין אינו מתמקד במהירות תגובה, אלא ביצירת תשתית רעיונית ארוכת טווח.

מבחינה תפקודית בתוך המערך הכולל, המגזין ממלא תפקיד של "עמוד שדרה אידיאולוגי". הוא מחזק את הנרטיב שעליו נשענים כלי התקשורת החדשותיים והמבצעים, ומספק את השפה הרעיונית שממנה נגזרים מסרים פוליטיים וציבוריים. בכך הוא פועל ברובד עמוק יותר ופחות גלוי, אך השפעתו מתמשכת.

בשנים האחרונות, בדומה לשאר כלי המדיה המזוהים עם חזבאללה, המגזין הרחיב את נוכחותו המקוונת. המעבר לפורמט דיגיטלי מאפשר הפצה רחבה יותר, אך אופיו נשאר בעיקר חינוכי-אידיאולוגי ולא חדשותי.

"יחידת ההסברה הקרבית" (الإعلام الحربي)

המדיה המבצעית של חזבאללה, המכונה الإعلام الحربي (ההסברה הקרבית) או وحدة الإعلام الحربي (יחידת ההסברה הקרבית), מהווה את הציר המרכזי של הפקת והפצת תיעוד לחימה ותכנים צבאיים. בניגוד לכלי המדיה האחרים של חזבאללה, שמטרתם מסגור ציבורי רחב, המדיה המבצעית פועלת בצמוד לפעילות הצבאית עצמה ומהווה חלק אינטגרלי ממנה.

היחידה החלה להתגבש כבר בשנות ה-90, אך בלטה במיוחד משנות ה-2000 ואילך, כאשר תיעוד וידאו של פעולות צבאיות החל לשמש ככלי הרתעה ותודעה. עם הזמן התפתח מערך מקצועי של צילום, עריכה והפקה, המשלב סגנון צבאי ברור עם מיתוג עקבי.

המאפיין הבולט של הפרסום המבצעי הוא החיבור הישיר לשטח. התיעוד מצולם לרוב על ידי גורמים המשולבים בפעילות המבצעית עצמה, ולעיתים אף מתוכנן מראש כחלק מהפעולה. לאחר הצילום מתבצע תהליך עריכה הכולל הוספת לוגו, כתוביות, מוזיקה ולעיתים קריינות, המעניקים לחומר מראה רשמי ומובנה.

התכנים המופצים כוללים סרטוני תקיפה, תיעוד פגיעות בכלים צבאיים, גיחות צילום של כטבמים ורחפנים, תיעוד ירי רקטות או טילים, וכן הודעות רשמיות על פעולות מבצעיות. לעיתים מופקים גם סרטונים תדמיתיים המציגים אימונים, יכולות או מערכות נשק. כל חומר מופץ במינון מדוד ובתזמון מחושב, בהתאם לשיקולים מבצעיים ותודעתיים.

במסגרת פעילותו, אתר הסברה הקרבית אינו מסתפק בהפצת סרטוני תקיפה או תיעוד נקודתי של אירועים. לאורך תקופות לחימה הוא מפעיל גם מנגנון תיעודי שיטתי הכולל פרסום סטטיסטיקות מצטברות של פעולות, פירוט יומי או תקופתי של אירועים מבצעיים, וכן ריכוזי מידע מסודרים. לעיתים מוצגים סיכומים תקופתיים הכוללים מספר פעולות שבוצעו, סוגי אמצעי לחימה שהופעלו ואזורים שבהם התרחשו האירועים. לצד זאת מתפרסמות גלריות תמונות מהשטח, תיעוד פעילי חזבאללה בפעילות וכן אזכורים מסודרים של פעילים שנהרגו, הכוללים פרטים ביוגרפיים בסיסיים, תמונות ומסגור אידיאולוגי של מותם.

הצגת הנתונים והאזכורים אינה מקרית היא משרתת הן מטרה תיעודית והן מטרה תודעתית, באמצעות יצירת תחושת רציפות, היקף פעילות ולכידות ארגונית. בכך האתר מתפקד לא רק כפלטפורמת הפצה מיידית, אלא גם כארכיון מבצעי וככלי בניית נרטיב מצטבר לאורך זמן.

מבחינת ההפצה, הפרסום המבצעי אינו נשען על פלטפורמה אחת. בעבר הופצו סרטונים באמצעות דיסקים ותקליטורים, ובהמשך גם בשידורי טלוויזיה. כיום מופצים התכנים בראש ובראשונה באמצעים דיגיטליים, בעיקר בערוצי טלגרם, ומהם הם מועברים לכלי התקשורת המשודרים, לאתרים הרשמיים ולפלטפורמות נוספות. מודל ההפצה בנוי אפוא משלושה שלבים: פרסום במקור ראשוני, הפצה מהירה והרחבת החשיפה באמצעות מגוון פלטפורמות.

חשוב לציין כי המדיה המבצעית אינה רק כלי הסברה, אלא גם כלי הרתעה פסיכולוגי. היא משמשת גם ללוחמת מידע וגם ללוחמה פסיכולוגי. עצם פרסום התיעוד, ובעיקר איכות ההפקה והזוויות הנבחרות, נועדו ליצור רושם של שליטה, דיוק ויכולת. בכך היא משמשת כמרכיב בלחימה עצמה ולא רק כדיווח עליה.

מבחינה מבנית, יחידת ההסברה הקרבית פועלת בזיקה ישירה לזרוע הצבאית של חזבאללה, אך אינה מנותקת מהמערך התקשורתי הכללי. לאחר הפקת התוכן, הוא משתלב בתוך מערכת המסגור הרחבה, דרך כלי השידור והמדיה הכתובה. כך נוצר רצף תודעתי בין פעולה בשטח לבין עיצוב נרטיב ציבורי.

לאורך השנים ניכרת עלייה ברמת ההפקה, באיכות הצילום, בעריכה ובמיתוג. הדבר מצביע על מיסוד עמוק של היחידה ועל תפיסה אסטרטגית שלפיה התמונה והווידאו הם כלי כוח משמעותי בזירה המודרנית.

יחידת ההסברה הקרבית מהווה צומת שבו הממד הצבאי והתודעתי נפגשים באופן הישיר ביותר. הוא מייצר את חומרי הגלם התודעתיים של המערכה, ומהווה מקור ראשוני להפצת מסרים מבצעיים. בניגוד לכלי המדיה האזרחיים, תפקודו אינו יומיומי-חדשותי אלא מבצעי-מתוזמן, אך השפעתו חורגת הרבה מעבר לרגע הפרסום.

אתר אל-מרכזי (المركزي)

אתר אינטרנט: <https://central-media.net>

אתר אל-מרכזי (Central Media) הוא אחד הנכסים המרכזיים במערך התקשורת של חזבאללה ומשמש מרכז להפקה, לארכוב ולהפצה של התוכן החזותי של הארגון. בשונה מאל-מנאר, רדיו אל-נור ואתר אל-עהד, המתמקדים בשידורי חדשות, בפרשנות ובהודעות רשמיות, אל-מרכזי פועל בעיקר כספריית מדיה דיגיטלית המספקת חומרי גלם חזותיים לכלל זרועות ההסברה והתקשורת של חזבאללה.

האתר משקף את המעבר ההדרגתי של מערך התקשורת של הארגון ממודל המבוסס בעיקר על טלוויזיה, רדיו ואתרי חדשות למודל רב-פלטפורמי הנשען במידה גוברת על סרטונים קצרים, תמונות, גרפיקה ותכנים המותאמים להפצה מהירה ברשתות החברתיות. מגמה זו התחזקה במיוחד מאז אוקטובר 2023, כאשר הצורך לתעד את הלחימה, להנציח את ההרוגים, להגיב במהירות להתפתחויות ולנהל קמפיינים תודעתיים רציפים הפך את התוכן החזותי לרכיב מרכזי במערכה.

עד כה לא נמצאה זהות פומבית מאומתת של מנהל, מנכ"ל או עורך ראשי לאתר.

שינוי המיתוג והרחבת הפעילות

בעבר היה האתר מזוהה בעיקר עם יחידת ההסברה הקרבית של חזבאללה (وحدة الإعلام الحربي) והתמקד בפרסום סרטוני תקיפות, תיעוד שיגורים, הצגת אמצעי לחימה והודעות מבצעיות. אופיו היה צבאי מובהק והוא שימש בעיקר להפצת תוצרים שנוצרו בצמוד לפעילות המבצעית של הארגון.

עם הזמן, וביתר שאת במהלך המלחמה, התרחבו תחומי הפעילות של האתר. לצד תיעוד צבאי הוא החל לרכז כרוזי הרוגים, צוואות מצולמות, סרטוני הנצחה ומורשת, אינפוגרפיקות, גלריות תמונות, סרטי תדמית, קמפיינים ציבוריים ודתיים וחומרים המיועדים להפצה ברשתות החברתיות. כתוצאה מכך השתנה תפקידו מפלטפורמה המזוהה עם יחידה מבצעית מסוימת למרכז מדיה המשרת את כלל המערך התקשורתי של חזבאללה.

המעבר לשם "אל-מרכזי" משקף שינוי זה. במקום מיתוג המגביל את האתר לתחום ההסברה הקרבית, השם החדש מציג אותו כמוקד מרכזי וסמכותי שבו מרוכזים נכסי המדיה החזותיים של הארגון. המיתוג מבטא את השאיפה לאחד תחת פלטפורמה אחת את ההפקה, השפה הגרפית, הארכיון והפצת התכנים.

תפקיד האתר במערך התקשורת

אל-מרכזי משמש מעין "בנק מדיה" פנימי של חזבאללה. החומרים הנשמרים בו משמשים את אל-מנאר, אל-עהד, רדיו אל-נור, ערוצי טלגרם, מפעילי חשבונות ברשתות החברתיות וכן מוסדות תרבות וחינוך המזוהים עם הארגון. האתר אינו פונה אפוא רק לצרכן חדשות רגיל, אלא גם לגורמים המבקשים להוריד תכנים, לעבד אותם ולהפיצם מחדש בפלטפורמות אחרות.

בחלוקת העבודה בתוך מערך התקשורת, אל-עהד מספק חדשות, ראיונות, מאמרי פרשנות והודעות כתובות, ואילו אל-מנאר מעניק למסרים נוכחות טלוויזיונית רציפה. אל-מרכזי משלים אותם באמצעות אספקת סרטונים, תמונות, כרזות, מפות ואינפוגרפיקות. הוא משמש הן מאגר ארכיוני והן נקודת הפצה ראשונית שממנה מועברים החומרים לערוצי המסרים המידיים, לרשתות החברתיות ולכלי התקשורת האחרים של חזבאללה. מבנה זה מאפשר לארגון לשמור על אחידות במסרים, במיתוג ובאופן הצגת האירועים, גם כאשר אותו תוכן מופץ בפלטפורמות שונות.

התוכן והארכיון הדיגיטלי

האתר מאגד מגוון רחב של תוצרים המתעדים את פעילות חזבאללה במישורים הצבאי, הפוליטי, הדתי, החברתי והתקשורתי. לצד סרטוני תקיפות, שיגורים, אמצעי לחימה ותיעוד של רחפנים וקטב"מים, הוא כולל גלריות של פעילים ובכירים, תיעוד הלוויות וכנסים, כרוזים אישיים של מחוסלים, צוואות מצולמות, סרטוני מורשת, סרטי תדמית ואינפוגרפיקות המסכמות את מספר התקיפות, סוגי המטרות ואמצעי הלחימה שהופעלו, בהתאם לנתוני הארגון.

במהלך המלחמה התרחב במיוחד מערך ההנצחה באתר. פעילים שנהרגו זוכים לכרוז אישי הכולל תמונה ופרטים בסיסיים, ולעיתים גם לגלריית תמונות, לסרטון הנצחה או לצוואה מצולמת. החומרים אינם נעלמים לאחר פרסומם הראשוני, אלא נשמרים כחלק מארכיון חזותי המאפשר להשתמש בהם מחדש בטקסים, בימי שנה ובקמפיינים עתידיים. בכך האתר אינו רק מתעד את פעילות הארגון, אלא מסייע לשלב כל הרוג בסיפור הקולקטיבי של הקרבה, נאמנות והמשכיות.

אל-מרכזי מרכז גם את חומרי הקמפיינים התקשורתיים של חזבאללה, ובהם "אנו נאמנים לברית", "ההתנגדות נמשכת ותישאר" ו"שיירות שהידינו יוצרות את הניצחון". ריכוז הכרזות, הסרטונים והעיצובים תחת קמפיינים מוגדרים מאפשר לארגון להפיץ מסר אחיד במגוון ערוצים ולהחזירו לשיח בהתאם לצרכים פוליטיים ותודעתיים משתנים.

השפה החזותית ואיכות ההפקה

החומרים באתר מתאפיינים בשפה חזותית אחידה הכוללת צבעים, גופנים, סמלים, סגנונות עריכה ומרכיבים גרפיים חוזרים. אחידות זו יוצרת זהות מותג ברורה ומאפשרת לזהות במהירות תכנים שמקורם במערך התקשורת של חזבאללה, גם כאשר הם מופצים מחדש מחוץ לאתר הרשמי.

בשנים האחרונות ניכרת גם עלייה באיכות ההפקה. הסרטונים משלבים צילום רחפנים ומצלמות FPV, צילום באיכות גבוהה, הילוך איטי, אנימציה, גרפיקה ממוחשבת ואינפוגרפיקות דינמיות. אמצעים אלה אינם משמשים רק לשיפור האיכות החזותית, אלא נועדו להציג את חזבאללה כארגון צבאי מקצועי, מודרני ומאורגן. הבחירה בזוויות צילום, בעריכה ובתזמון הפרסום מאפשרת להגדיל את האפקט הפסיכולוגי של הפעולה הצבאית ולהקרין יכולת, דיוק ושליטה.

תפקידו במהלך המלחמה

מאז אוקטובר 2023 הפך אל-מרכזי לאחד ממוקדי התיעוד וההפצה החשובים של חזבאללה. הוא מרכז סרטוני שיגורים ותקיפות, תיעוד פגיעות בישראל, סרטוני רחפנים, כרוזים וצוואות של הרוגים, תיעוד הלוויות, נתונים תקופתיים, סרטי תעמולה ומסרים חזותיים של הנהגת הארגון. בדרך זו הוא מחבר בין הפעילות הצבאית, מערך ההנצחה והקמפיינים הפוליטיים והתודעתיים של חזבאללה.

הארכיון המתמשך מאפשר גם לעקוב אחר התפתחות הנרטיבים, הסיסמאות, הקמפיינים, דפוסי המיתוג והשינויים בהנהגת הארגון. מבחינה מחקרית, זהו מאגר מידע חשוב המתעד לא רק את פרסומיו של חזבאללה, אלא גם את האופן שבו הוא מבקש להציג את עצמו בתקופות שונות.

אל-מרכזי הוא אפוא יותר מאתר אינטרנט או מאגר סרטונים. הוא משמש מרכז להפקה, לתיעוד ולהפצה של חומרי המדיה החזותיים של חזבאללה, מחבר בין יחידת ההסברה הקרבית לבין יתר כלי התקשורת של הארגון ומסייע לשמור על אחידות המסר בכל הפלטפורמות. המעבר למותג אל-מרכזי מבטא את התרחבות פעילותו מתיעוד צבאי ממוקד למרכז מדיה כולל, הממלא תפקיד מרכזי בבניית הנרטיב, בשימור הזיכרון הארגוני ובהפצת מסרי חזבאללה לקהלים שונים.

היחידה האלקטרונית (الوحدة الإلكترونية)

היחידה האלקטרונית (الوحدة الإلكترونية), לעיתים מכונה גם: צבא הסייבר של חזבאללה (الجيش الإلكتروني لحزب الله), מהווה את זרוע ההשפעה והפעילות הדיגיטלית של חזבאללה. בשונה מכלי המדיה הגלויים: טלוויזיה, רדיו ואתרי חדשות, היחידה האלקטרונית פועלת בעיקר במרחב המקוון, ולעיתים גם בצורה פחות גלויה או פחות ממותגת רשמית.

התגבשותה של היחידה החלה עם התרחבות הרשתות החברתיות בעשור הראשון של המאה ה-21, אך פעילותה התעצמה במיוחד בעשור השני של המאה הנוכחית, עם המעבר של השיח הציבורי למרחבים דיגיטליים. בשלב זה, חזבאללה הבין כי שליטה בנרטיב מחייבת לא רק ייצור תוכן, אלא גם ניהול שיח, תגובה מהירה והגברה מתואמת.

תפקידי היחידה כוללים ניהול והפעלת חשבונות ברשתות חברתיות, הפצת תכנים רשמיים דרך פלטפורמות מסרים מיידיים, יצירת קמפיינים דיגיטליים וניטור שיח עוין או ביקורתי. היחידה פועלת לייצר נוכחות עקבית בזירה המקוונת, להגיב במהירות לאירועים מתפתחים ולהפיץ מסרים בצורה ויראלית.

בנוסף, מיוחסת ליחידה פעילות של הפעלת רשתות חשבונות מקבילות או תומכות, שמטרתן להגביר מסרים רשמיים, ליצור תחושת תמיכה רחבה ולהשפיע על השיח. פעילות זו יכולה לכלול תגובות מתואמות, שיתוף חוזר של תכנים והצפת נרטיבים מסוימים.

על פי דיווחים בתקשורת הערבית, היחידה מתבססת על רשת רחבה של פעילים דיגיטליים הפועלים בתיאום, ולעיתים מכונים "הצבא האלקטרוני". מדובר לא רק בבטים אוטומטיים אלא גם בפעילים אנושיים המנהלים חשבונות, מגיבים לתכנים, משתתפים בדיונים ומקדמים מסרים בהתאם לקו הארגוני. לצד הפעילים מיוחסת ליחידה גם תשתית טכנית להפצת תכנים אוטומטית ולהגברת חשיפה באמצעות מנגנוני לייקים, שיתופים ותגובות מתואמות.

במסגרת הפעילות הדיגיטלית מיוחסת ליחידה גם חלוקה פנימית לתתי-מסגרות, ובהן גוף המכונה "סימיה" (Simia), אשר נטען כי עוסק בתפעול קמפיינים ובהפעלה שיטתית של חשבונות. הפעילות כוללת קידום תגיות (האשטאגים), הצפת מסרים מסוימים ברגעי שיא תקשורתיים, ולעיתים גם דיווח מאורגן על חשבונות מבקרים בניסיון להביא להסרתם מפלטפורמות שונות.

בנוסף להפצה ולהגברה, מיוחסת ליחידה פונקציית ניטור שיח - מעקב אחר מגמות ברשת, זיהוי ביקורת או מתקפות תודעתיות, וגיבוש תגובה מהירה. במקביל נטען כי קיימת גם פעילות בתחום ההגנה הדיגיטלית, שנועדה לשמור על נכסי המדיה והחשבונות של הארגון מפני חסימות, פריצות או תקיפות סייבר.

היחידה האלקטרונית אינה מחליפה את כלי המדיה הרשמיים, אלא משלימה אותם. בעוד הערוץ והאתר מייצרים את התוכן הרשמי והממותג, היחידה האלקטרונית דואגת להפצתו המהירה, להדהודו ולהטמעתו במרחב השיח. בכך היא משמשת כמכפיל כוח של המערכת כולה.

במהלך השנים, ובמיוחד בתקופות עימות, ניכרת חשיבותה של היחידה בניהול שיח בזמן אמת. היא מאפשרת הפצת עדכונים מהירה, יצירת תגובת נגד לנרטיבים עוינים ושמירה על נוכחות דיגיטלית גם כאשר פלטפורמות מסוימות חוסמות או מסירות חשבונות.

היחידה האלקטרונית היא השכבה הרשתית והדינמית ביותר במערך התקשורת של חזבאללה. היא פועלת בזירה שבה גבולות בין רשמי ללא-רשמי מטושטשים יותר, ומשמשת כמנגנון השפעה, ניטור והגברה המשלים את כלי המדיה המסורתיים והמבצעיים.

גופי תקשורת המזוהים עם חזבאללה

עיתון אל-אח'באר (جريدة الاخبار)

לבנות

עיתון אל-אח'באר (جريدة الاخبار) שהוקם ב-2006, הוא אחד העיתונים הפופולריים ביותר בלבנון. למרות שמציג עצמו ככלי תקשורת עצמאי ובעל אוריינטציה שמאלית פאן-ערבית, מניתוח התוכן בו עולה כי קו הסיקור שלו נוטה בעקביות להזדהות עם הציר האיראני ועם חזבאללה. העיתון מעניק סיקור נרחב לפעילות חזבאללה ומשתמש לעיתים קרובות במונחים המזוהים עם נרטיב "ההתנגדות", תוך מסגור חזבאללה כשחקן לגיטימי בזירה הלבנונית והאזורית.

אל-אח'באר הוא כלי תקשורת פרטי ועצמאי מבחינת מבנה הבעלות, אך קו העריכה שלו מזוהה באופן ברור ועקבי עם חזבאללה ועם ציר ההתנגדות. בשל קשריו של עורך העיתון, אברההים אל-אמין, עם סביבת הארגון ובשל המסגור המערכתי, משמש העיתון פלטפורמה חשובה להפצה, פיתוח והרחבה של נרטיבים התואמים לעמדות חזבאללה.

החשיבות של אל-אח'באר במערכת שונה מזו של אל-מנאר. הוא אינו רק מעביר הודעות; הוא מעניק להן מעטפת פרשנית. מאמרים ארוכים, פרשנויות, הדלפות ומקורות פוליטיים מאפשרים לעיתים להכניס לשיח רעיונות שלא הוצגו עדיין כהודעה רשמית של חזבאללה. לכן במחקר על מערך ההשפעה של הארגון יש חשיבות רבה למעקב אחר אל-אח'באר – אך תמיד תוך הבחנה בין דברי העיתון לבין הודעה רשמית של חזבאללה.

אברההים אל-אמין

אברההים אל-אמין (إبراهيم الأمين) הדמות המרכזית בעיתון. נכון להיום הוא העורך הראשי והמנכ"ל, וכן בעל המניות הגדול ביותר בחברת אח'באר ביירות. מחמד והבה (محمد وهبة) הוא מנהל המערכת; צאלח אל-משנוק (صالح المشنوق) יו"ר מועצת המערכת; וופאא' קאנצוה (وفاء قانصوه) מנהלת המערכת האחראית.

אל-מיאדין – (شبكة الميادين الإعلامية)

אל-מיאדין היא רשת תקשורת פאן-ערבית שמרכזת בביירות. מדובר בגוף תקשורת עצמאי בעל זיקה מערכתית ל"ציר ההתנגדות". השידורים החלו ביוני 2012 בהובלת העיתונאי ע'סאן בן ג'דו, לאחר שעזב את אל-ג'זירה. כבר בעת ההשקה הכריזה הרשת כי הסוגיה הפלסטינית ו"ההתנגדות" יהיו מרכיב מרכזי בתפיסתה המערכתית Reuters. דיווח עם הקמתה כי היא ביקשה להוות חלופה לערוצים הערביים הגדולים מהמפרץ ולהעניק במה רחבה יותר למסגרת "ההתנגדות".

מדובר ברשת עצמאית פורמלית, בעלת קו מערכתי המזוהה בעקביות עם חזבאללה ועם ציר ההתנגדות. מבנה הבעלות והמימון המלא של הרשת אינו שקוף לציבור, ובמהלך השנים פורסמו טענות שונות בדבר תמיכה איראנית או קשרי מימון עם חזבאללה, אך הן שנויות במחלוקת ואינן מאפשרות לקבוע בעלות או כפיפות ארגונית כעובדה. אפילו מסמך של משרד התקשורת הישראלי מינואר 2026 מציג את המימון האיראני-חזבאללאי כ"הערכה רחבה", ולא כנתון בעלות שקוף.

לעומת זאת, הזיקה המערכתית והאידיאולוגית ניתנת לתיעוד ישיר. הערוץ מעניק מקום מרכזי לחזבאללה, לאיראן וליתר גורמי "ציר ההתנגדות"; משתמש באופן שוטף במושגי "ההתנגדות"; ומעניק במה למנהיגי הארגון ולדוברים המזוהים עמו.

מבחינת חזבאללה, היתרון ברור: אל-מנאר מזוהה מראש כערוץ הארגון. אל-מיאדין מאפשר לנרטיבים דומים להגיע לקהל אזורי ובין-לאומי רחב יותר דרך מותג תקשורתי שאינו נושא את שמו או את סמלו של חזבאללה.

הנהלת אל-מיאדין

בהיה חלאוי (بهية خلاوي)
סגנית המנכ"ל

טוני עון (طوني عون)
מנכ"ל רשת אל-מיאדין.

ע'סאן בן ג'דו (عسان بن جدو)
מייסד ויו"ר מועצת המנהלים של הרשת. הוא עיתונאי תוניסאי-לבנוני, לשעבר בכיר באל-ג'זירה, שכיהן בין היתר כראש משרד הערוץ בביירות.